

การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมือง
กับผู้สมัครในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550

OFFENSES OF THE THAI ELECTION LAW COMMITTED BY POLITICAL
STAKEHOLDERS AND CANDIDATES DURING THE THAI GENERAL
ELECTION HELD ON 23 DECEMBER, 2007

โดย

พันตำรวจตรี เกริกไกร วีระชาวกาส

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2557

**OFFENSES OF THE THAI ELECTION LAW COMMITTED BY POLITICAL
STAKEHOLDERS AND CANDIDATES DURING THE THAI GENERAL
ELECTION HELD ON 23 DECEMBER, 2007**

BY

POL. MAJ. KIRKKAI WEERACHAOVAPAS

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
PROGRAM IN CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE ADMINISTRATION
PUBLIC ADMINISTRATION INSTITUTE, COLLEGE OF GOVERNMENT**

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

2014

วิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร
ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550

โดย

พันตำรวจตรี เกริกไกร วีระเขมาภาส

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2557

พันตำรวจตรี ดร.เสกสรรค์ เครือคำ
ประธานกรรมการสอบ

พันตำรวจโท ดร.กฤษณพงศ์ พุตระกูล
กรรมการ

ศ.ดร.สุธรรม เชื้อประกอบกิจ
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

15 พฤษภาคม 2558

Thesis entitled

**OFFENSES OF THE THAI ELECTION LAW COMMITTED BY POLITICAL
STAKEHOLDERS AND CANDIDATES DURING THE THAI GENERAL ELECTION
HELD ON 23 DECEMBER, 2007**

by

POL.MAJ. KIRKKAI WEERACHAOVAPAS

was submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of
Master of Public Administration in Criminology and Criminal Justice Administration

Rangsit University

Academic Year 2014

Pol.Maj.Saksan Khruakham, Ph.D.

Examination Committee Chairperson

Pol.Lt.Col.Krisanaphong Poothakool, Ph.D.

Member

Member

Prof.Sutham Cheurprakobkit, Ph.D.

Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plт.Off. Vanee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

May 15, 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษา ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบพร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีจนทำให้ผลงานวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดแนวคิดองค์ความรู้ และการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และแนะแนวทางต่างๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการวางแผนงาน การคิดอย่างมีระบบ ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาอยู่ ณ มหาวิทยาลัยรังสิตแห่งนี้

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และญาติ ที่คอยให้การสนับสนุน รวมทั้งเพื่อนๆ ทุกคนตลอดระยะเวลาในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จได้นั้นผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพยิ่งมา ณ ที่นี้

พันตำรวจตรี เกริกไกร วีระเชาวภาส
ผู้วิจัย

5308030 : สาขาวิชาเอก : อาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม; ร.ป.ม.

(อาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม)

คำสำคัญ : การกระทำผิด, การเลือกตั้ง

พันตำรวจตรี เกริกไกร วีระเชาวภาค: การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 (OFFENSES OF THE THAI ELECTION LAW COMMITTED BY POLITICAL STAKEHOLDERS AND CANDIDATES DURING THE THAI GENERAL ELECTION HELD ON 23 DECEMBER, 2007) อาจารย์ที่ปรึกษา: ศ.ดร.สุธรรม เชื้อประกอบกิจ, 67 หน้า.

การวิจัย เรื่อง “การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารโดยศึกษาวิเคราะห์คำสั่งของศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ช่วงปี พ.ศ. 2551-2552 คดีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจากการจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 กรณีการสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง และการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาพฤติการณ์ของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการร่วมกันกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง ตามคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) เมื่อปี พ.ศ. 2551-2552, 2) ศึกษาสาเหตุการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550, 3) เสนอแนะแนวทางป้องกันมิให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองร่วมมือกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง

ผลการวิจัย พบว่า

1) พฤติกรรมการกระทำความผิดของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครมี 2 ลักษณะคือ

- (1) มีลักษณะเป็นการคบหาสมาคมที่แตกต่าง กล่าวคือ ผู้กระทำผิดหลายคนสมาคมและร่วมมือกันกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งอย่างเป็นขบวนการ มีการวางแผนนัดหมาย และมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างเป็นขั้นตอนเป็นตอน (2) มีลักษณะเป็นการลอกเลียนแบบ

ลายมือชื่อนักศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

2) สาเหตุของการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งที่สำคัญมี 3 ประการคือ (1) ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเป็นส่วนตัวอยู่ก่อนแล้ว การกระทำผิดมิได้เกิดขึ้นจากค่าจ้าง หรือผลประโยชน์ทางการเงิน หรือทรัพย์สินเป็นการตอบแทน (2) พฤติกรรมการเลียนแบบการกระทำผิดของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ซึ่งมาจากชื่อเสียงเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่นหรือจังหวัดอื่น 3) โครงสร้างการบังคับใช้กฎหมาย มุ่งลงโทษผู้สมัครเป็นสำคัญ มิให้ความสำคัญกับการลงโทษผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ซึ่งมีพฤติกรรมเป็นผู้ก่อ ผู้ใช้ตัวการ และผู้สนับสนุนการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งแต่อย่างใด จึงเกิดการเลียนแบบรูปแบบพฤติกรรม วิธีคิดและความรู้สึกนึกคิด และมีการพัฒนาเป็นนวัตกรรมของการเลียนแบบ

ข้อเสนอแนะการวิจัยพบว่า 1) ควรกำหนดมาตรการลงโทษผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งที่ “รุนแรง รวดเร็ว และแน่นอน” 2) ควรสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมทางการเมืองกับผู้สมัครทุกรายในการหาเสียงเลือกตั้ง 3) ควรใช้การเรียนรู้ทางสังคมในการกล่อมเกล่าให้คนในสังคมปฏิเสธการซื้อเสียงเลือกตั้ง 4) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้าน “การซื้อสิทธิ์ ขายเสียงเลือกตั้ง” และการกีดกันผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งไม่ให้มีที่ยืนในสังคม

ลายมือชื่อนักศึกษา อดิสา หนองบัว ลงชื่อ/วัน/ปี..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Suthan

**5308030 : MAJOR : CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE ADMINISTRATION ;
M.P.A. (CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE ADMINISTRATION)**

KEY WORDS : OFFENSE, ELECTION

**POL.MAJ. KIRKKAI WEERACHAOVAPAS: OFFENSES OF THE THAI
ELECTION LAW COMMITTED BY POLITICAL STAKEHOLDERS AND
CANDIDATES DURING THE THAI GENERAL ELECTION HELD ON 23 DECEMBER,
2007: THESIS ADVISOR: PROF. SUTHAM CHEURPRAKOBKIT, Ph.D., 67 p.**

This qualitative research aims to (1) investigate the behavior of political stakeholders and candidates during the Thai General Election held on the 23 December 2007, in particular, candidates elected Members of Parliament who may have represented political stakeholders and committed offenses under the Thai election law by order of the Supreme Court (Department of Elections) from 2008 to 2009, (2) determine the causes of the violation of election laws by political stakeholders and candidates who committed offenses under the Thai election law during Thai General Election held on the 23 December 2007, and (3) offer guidelines to prevent political stakeholders cooperating with candidates to break Thai election laws in future Thai general elections. The data used in the research was gathered from documents and case studies including: judgments by the Supreme Court (Department of Elections) from 2008 to 2009 and offenses of Thai election law committed during the Thai general election held on the 23 December 2007 by political stakeholders and candidates.

The results show:

1. Offenses committed by stakeholders and political candidates can be divided into two types: 1) co-offenders conspire and collaborate through associations to commit offenses under the Thai election law, 2) repetition of previous offenses under Thai election law.

Student's Signature.....**KIRKKAI WEERACHAOVAPAS**..... Thesis Advisor's Signature.....**Sutham Cheurprakobkit**.....

2. The causes of offenses committed under the Thai election law by the co-offenders can be divided into three types: 1) the relationship between the co-offenders was of a close and personal nature. Therefore, the offense did not result from the co-offenders' requirement for assets, wealth or payment, 2) repetition of illegal behavior by the co-offenders in previous Thai general elections, 3) law enforcement has focused on candidates, not stakeholders who were troublemakers, employees, proxies, and supporters.

The following guidelines are offered to prevent political stakeholders cooperating with candidates to break election laws in future Thai general elections: (1) The government should implement legal measures that permit stakeholders and candidates who commit offenses of the Thai election law to be punished more harshly, (2) standards should be established that instill ethical and moral behavior in all political candidates, (3) social learning should be used to convince the electorate to disregard attempts at vote buying, (4) the electorate should participate in an "anti-vote buying" campaign to discourage political candidates and stakeholders from engaging in illegal election campaigns.

Student's Signature: KRUKKAT WEERACHAIYAPAS Thesis Advisor's Signature: Suttan CobhA.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญรูป	ช
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 นิยามศัพท์	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2	
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางอาชญาวิทยา	8
2.2 แนวคิดและทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม	15
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3	
วิธีการดำเนินการวิจัย	25
3.1 รูปแบบการวิจัย	25
3.2 แหล่งข้อมูล	25
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550	30
4.1 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2551 กรณีสั่งให้เพิก ถอนการเลือกตั้งหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่	30
4.2 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2552 กรณีสั่งให้เพิก ถอนการเลือกตั้งหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่	41
4.3 แนวทางป้องกันการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสีย ทางการเมืองกับผู้สมัคร	49
บทที่ 5	
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	51
5.1 สรุปผลการวิจัย	51
5.2 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้ สมัครกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง	60
บรรณานุกรม	65
ประวัติผู้วิจัย	67

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2.1 การป้องกันอาชญากรรม	10
รูปที่ 2.2 ตัวแบบอธิบายอาชญากรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้	13

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลชั้นต้นและศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) เป็นองค์กรหลักในการทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดลงโทษผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งเพื่อที่จะให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง รวมทั้งวินิจฉัยชี้ขาดเพื่อลงโทษแก่ผู้อื่นหรือผู้ใดหรือผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร อาทิเช่น นักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจ หัวคะแนน ข้าราชการและพนักงานฝ่ายปกครองในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมด้วย (รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 239 และ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 111 และมาตรา 137)

ในการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กฎหมายเลือกตั้งกำหนดว่ากรณีก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้สืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นความผิดกฎหมายเลือกตั้ง หรือมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นหรือผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำความผิดดังกล่าวหรือผู้สมัครรู้ว่ามีกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครดังกล่าวแล้ว ไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำนั้น น่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กฎหมายเลือกตั้งกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแก่ผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลา 1 ปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 103 วรรคหนึ่ง) และในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด อันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดย

สุจริตและเที่ยงธรรม เช่น การซื้อเสียงเลือกตั้ง การบริจาครพย์สินให้สาธารณกุศล การจัดให้มี มหรสพหรือการรื่นเริง การจัดเลี้ยง หรือการใช้อิทธิพล บังคับ ชูเชิญหรือจูงใจให้เข้าใจผิดในค่านิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง กฎหมายเลือกตั้งกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจ ออกคำสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำหรือมีคำสั่งให้แก้ไขการกระทำตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนดได้ ถ้ามีผู้แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานตำรวจพบเห็นการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมและดำเนินคดีโดยเร็ว และแจ้งต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ดำเนินการต่อไป (พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 106 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง) เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งใน เขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดหรือผู้สมัคร ผู้ใดกระทำการใดๆ โดยไม่สุจริตเพื่อที่จะให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต โดยผลของการที่ผู้อื่นหรือผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครได้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง ใน เรื่องนี้กฎหมายเลือกตั้งกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) เพื่อพิจารณาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรหรือผู้สมัครผู้นั้นมีกำหนดเวลา 5 ปี (พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 111 วรรคหนึ่ง) และสั่งให้ผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งใหม่นั้นด้วย (พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 113)

มีข้อสังเกตคือ กฎหมายเลือกตั้งมิได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจ ยื่นคำร้องขอต่อศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) เพื่อให้ลงโทษทางการเมืองและทางแพ่งแก่ผู้อื่นหรือผู้มี ส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจ หัวคะแนน ข้าราชการและ พนักงานฝ่ายปกครองในพื้นที่ ซึ่งมีพฤติกรรมเป็นผู้สั่งการ ผู้ใช้ ผู้ก่อ ผู้บงการ ตัวการหรือ ผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้สมัคร ทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรมแต่อย่างใด

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ได้มีคำสั่งให้ลงโทษผู้สมัครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ทำให้การเลือกตั้ง ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม โดยสั่งให้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ และสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัคร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งให้ผู้ที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการชดใช้ ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งใหม่ด้วย

แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและพฤติการณ์การกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งและชื่อเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว ปรากฏว่า บุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น (ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น) นักธุรกิจ หัวคะแนน (ผู้ช่วยหาเสียงของผู้สมัคร) ข้าราชการ (เจ้าหน้าที่ตำรวจ) และพนักงานฝ่ายปกครองในพื้นที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้านฯ) ที่มีความใกล้ชิดและอยู่ในความอุปถัมภ์ คำจูงของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้แสดงพฤติการณ์เป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งด้วยการชื่อเสียงเลือกตั้งเสียเองในนามของผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ตัวแทนเขต) และกระทำการในลักษณะเป็นตัวการผู้ก่อ ผู้ใช้ ผู้จ้างวานหรือผู้บงการของผู้สมัคร โดยได้ศึกษาจากคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 แล้ว ก็ไม่พบว่าศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) มีคำสั่งลงโทษทางแพ่งทางอาญาหรือทางการเมืองกับผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งแต่อย่างใด

ผู้ศึกษาวิจัยมีความเห็นว่าในกรณีเมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว กฎหมายเลือกตั้งกำหนดให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) มุ่งลงโทษเฉพาะผู้สมัครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งมาโดยกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งเท่านั้น มิได้กำหนดให้มีการลงโทษครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นหรือผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครที่มีพฤติการณ์กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งในลักษณะเป็นตัวการ ผู้ก่อ ผู้ใช้ ผู้จ้างวานหรือ ผู้บงการกับผู้สมัครแต่อย่างใด ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครเหล่านี้ ซึ่งมีสถานะเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งไม่ต้องรับโทษทางอาญา ไม่ต้องรับผิดชอบทางการเมืองและทางแพ่งเช่นเดียวกับผู้สมัครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อมีเรื่องร้องคัดค้านการเลือกตั้งว่ามีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาหลังจากประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ข้อมูลจากการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการไต่สวนของศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 จึงพบว่า ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครซึ่งมีพฤติการณ์เป็นตัวการ ผู้ก่อ ผู้ใช้ ผู้จ้างวานหรือผู้บงการในการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งร่วมกับผู้สมัครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลายเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่ต้องรับโทษจากการเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งแต่อย่างใด

ด้วยเหตุนี้ สังคมไทย จึงยังคงต้องประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการชื่อเสียงเลือกตั้งและการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่เช่นนี้ตลอดไป แม้ข้อเท็จจริงจะพบว่าต้นเหตุที่แท้จริงของการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งมาจากการสมรู้ร่วมคิดกันของผู้สมัครกับผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครเป็นสำคัญ แต่กฎหมายเลือกตั้งลงโทษทางการเมืองและทางแพ่งกับผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น แต่ผู้

ส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครซึ่งมีพฤติกรรมเป็นตัวการ ผู้ก่อ ผู้ใช้ ผู้จ้างวานหรือผู้บงการในการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งดังกล่าว ยังคงลอยนวลอยู่และไม่ต้องรับโทษอันเกิดจากการกระทำผิดของตนเอง

ดังนั้นการศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมและสาเหตุของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้ร่วมกันกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งเพื่อเสนอแนะ แนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันมิให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการร่วมกันกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง กรณีคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) เมื่อปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552

2) เพื่อศึกษาสาเหตุการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550

3) เพื่อเสนอแนะแนวทางป้องกันมิให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองร่วมมือกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตการศึกษา

ศึกษา วิเคราะห์คำสั่งของศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2552 คดีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจากจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 กรณีการสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งและการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

2) วิธีการศึกษา

ใช้หลักการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากรัฐธรรมนูญ กฎหมายเลือกตั้ง ระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คำสั่งของศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 บทความ หนังสือทางวิชาการ ผลงานวิจัย รวมทั้งข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์และเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง

3) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์และนำเสนอผลงานการศึกษาในเชิงพรรณาน่าสนใจ

1.4 นิยามศัพท์

กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง หมายความว่า การกระทำความผิดตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งวุฒิสภา พ.ศ. 2550 กำหนดไว้และกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งการทุจริตการเลือกตั้ง

ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมือง หมายความว่า นักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจ หัวคะแนน ข้าราชการ หรือพนักงานฝ่ายปกครองที่ได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์จากการได้รับเลือกตั้งหรือไม่ได้รับการเลือกตั้งของผู้สมัคร

ผู้สมัคร หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550

ทุจริตการเลือกตั้ง หมายความว่า การกระทำใดๆ อันเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

การซื้อเสียงเลือกตั้ง หมายความว่า การที่ผู้สมัครหรือผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับสมัครหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียง

เลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองของผู้สมัครหรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรายอื่นหรือพรรคการเมืองของผู้สมัครรายอื่น

1) จัดทำให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงินหรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินให้แก่ผู้ใด

2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรง หรือโดยอ้อมแก่สมาคม ชุมชน มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์หรือสถาบันอื่นใด

3) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรรษาหรือการรื่นเริงต่างๆ

4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

5) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใสร้ายด้วยความเท็จหรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

การเลือกตั้งใหม่ หมายความว่า ศาลฎีกาได้ไต่สวนคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมามีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามคำร้องดังกล่าว จึงสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งหรือผู้สมัครที่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งมีกำหนดเวลา 5 ปี

ใบแดง หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแก่ผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง อันมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ใบเหลือง หมายความว่า ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งใด กรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดได้รับการเลือกตั้งมาโดยผลจากการที่ผู้อื่นหรือผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครผู้นั้นได้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยผู้สมัครผู้นั้นยังคงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้นได้อีก

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการร่วมกันกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง กรณีคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) เมื่อปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552

2) ทำให้ทราบถึงสาเหตุการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550

3) สามารถให้ข้อเสนอแนะแนวทางป้องกันมิให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองร่วมมือกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

“การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งทางเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา ซึ่งในเรื่องนี้ เป็นหน้าที่ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยต้องไปใช้สิทธิของตนเองตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อไปทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติและคัดเลือกผู้บริหารประเทศ ดังนั้น ในขั้นตอนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดกติกาการเลือกตั้ง เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์และยุติธรรม และผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งทีมงานผู้สนับสนุนหรือผู้ช่วยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องแข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งอื่นในการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน และเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระ เสรี ปราศจากการถูกชักจูงด้วยเงินหรือสิ่งของสมนาคุณ ไม่ถูกข่มขู่หรือถูกครอบงำด้วยอุบายที่เกิดขึ้นจากการหลอกลวงด้วยอามิสสินจ้าง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง และเพื่อป้องกันคนไม่ดีที่ทุจริตการเลือกตั้ง มิให้เป็นตัวแทนของประชาชน รวมทั้งป้องกันและควบคุมคนไม่ดี ที่เป็นผู้ก่อให้เกิดการทุจริตการเลือกตั้ง มิให้มีโอกาสกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งได้อีก

ในการศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงแนวคิด และทฤษฎีทางอาชญาวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม แนวคิดการป้องกันอาชญากรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางอาชญาวิทยา

2.1.1 แนวคิดอาชญาวิทยาดั้งเดิม

ซีซาร์ แบ็คคาเรีย (Cesare Bonesana, Marchese de Baccaria) นักปรัชญาชาวอิตาลี (ค.ศ. 1738-1794) นำเสนอแนวคิดในป้องกันการก่ออาชญากรรม เพื่อให้สังคมมีความสุข

โดยให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมาย และวิพากษ์วิจารณ์ความไม่ยุติธรรมของผู้พิพากษาในการทำหน้าที่รักษาคามยุติธรรม

เบ็คคาเรีย เชื่อว่า “เจตจำนงเสรี” (Free Will) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์และมนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลในการมุ่งแสวงหา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์สูงสุดทางด้านวัตถุหรือจิตใจ และการตัดสินใจเลือกกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใดๆ มนุษย์จะพิจารณาทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่อย่างมีเหตุผล เพื่อพิจารณาและคำนวณถึงผลได้ผลเสียที่จะได้รับจากการกระทำนั้นๆ หลังจากนั้นจึงเลือกกระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น

เบ็คคาเรีย เชื่อว่า หากจะป้องกันมิให้มนุษย์กระทำความผิดกฎหมาย บทลงโทษของกฎหมายต้องมีลักษณะที่ “รุนแรง แน่นนอน และรวดเร็ว” เพื่อให้มนุษย์เชื่อหรือมองเห็นว่าผลเสียที่จะได้รับจากการกระทำผิดมีมากกว่าประโยชน์ ในที่สุดจะส่งผลทำให้มนุษย์เลือกที่จะไม่กระทำความผิด (พรชัย ชันติ, พ.ต.อ., 2553)

2.1.2 แนวคิดของเจอรามี เบนแธม (Jeremy Bentham)

นักปรัชญาชาวอังกฤษผู้สานต่อแนวความคิดของเบ็คคาเรีย และยึดหลักการของเจตจำนงเสรีเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งหลักปรัชญาของเบนแธมมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายและโครงสร้างของรัฐบาลอังกฤษในสมัยนั้น (Master & Roberson, 1990) หลักปรัชญาของเบนแธมคือ ลัทธิประโยชน์นิยม (Utilitarian) และกฎหมายกับการลงโทษ (Law and Punishment)

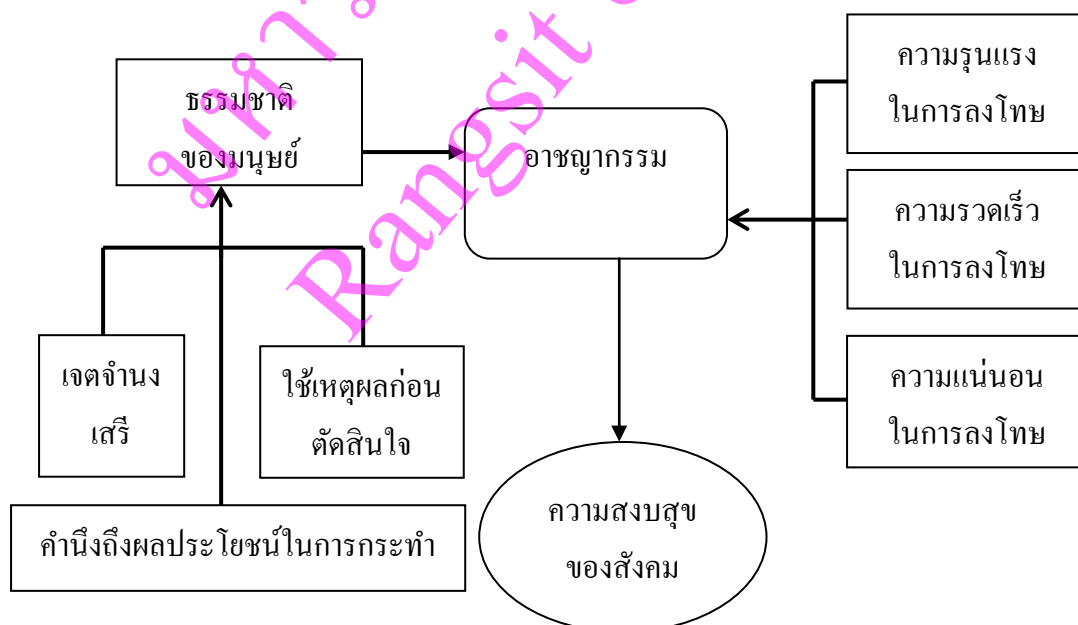
ลัทธิประโยชน์นิยม (Utilitarian) เบนแธมเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ถูกควบคุมโดยหลักธรรมชาติ 2 ประการ คือ ความพอใจ (Pleasure) และความทุกข์ทรมาน (Pain) มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลก่อนกระทำการใดๆ มนุษย์จะคิดเปรียบเทียบระหว่างความพอใจกับความทุกข์ทรมานที่เป็นผลจากการกระทำนั้น เมื่อพิจารณาแล้วมนุษย์จึงเลือกกระทำนั้น (Senna & Siegel, 1999)

เบนแธมเชื่อว่า กฎหมายมีไว้เพื่อสร้างความสุขของคนในสังคม กฎหมายที่ดีต้องสามารถป้องกันความชั่วร้ายมิให้เกิดขึ้นในสังคม กฎหมายจึงมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อป้องกันไม่ให้คนในสังคมทำความผิดกฎหมาย และไม่เห็นด้วยกับการประหารชีวิตเช่นเดียวกับเบ็คคาเรีย (Master & Roberson, 1990 ; Senna & Siegel, 1999) (พรชัย ชันติ, พ.ต.อ., 2553)

จึงกล่าวได้ว่า สาเหตุของการก่ออาชญากรรม มีที่มาจากธรรมชาติของมนุษย์ 3 ประการ (Akers, 1994) คือ

- 1) มนุษย์มีอิสระในการเลือกพฤติกรรม หรือมีเจตจำนงเสรี (Free Will)
- 2) มนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผลเพื่อตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง (Rationality)
- 3) มนุษย์คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงสุดจากการกระทำ (Utility)

ดังนั้นมนุษย์จึงเลือกก่ออาชญากรรมโดยเจตจำนงเสรี โดยใช้หลักเหตุผลที่คำนึงถึงประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับเป็นหลักและเมื่อมีกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่ “รุนแรง แ่นอนและรวดเร็ว” ย่อมทำให้มนุษย์ต้องตัดสินใจเลือกระหว่างการรับโทษหรือการได้รับผลประโยชน์ หากกระบวนการยุติธรรมสามารถกำหนดบทโทษให้รุนแรงขึ้น มีกระบวนการดำเนินคดีที่แน่นอนกระชับชัดเจน และดำเนินการลงโทษอาชญากรอย่างรวดเร็ว มนุษย์ย่อมเลือกที่จะไม่ก่ออาชญากรรม จึงกล่าวได้ว่าการแก้ไขปัญหอาชญากรรมที่ดีที่สุดคือ การป้องกันอาชญากรรม (Deterrence) การป้องกันอาชญากรรมที่ได้ผลดีที่สุดคือ การปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้มนุษย์เชื่อว่าการก่ออาชญากรรมจะนำมาซึ่งผลเสียมากกว่าผลดี ซึ่งจะส่งผลให้พฤติกรรมก่ออาชญากรรมของบุคคลในสังคมลดลง

รูปที่ 2.1 การป้องกันอาชญากรรม
ที่มา : จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

2.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเกเบรียล เทรด (Gabriel Trade, 1843-1904)

เกเบรียล เทรด (1912) เสนอว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ การคบหาสมาคมกับผู้อื่นในรูปแบบ “กฎของการลอกเลียนแบบ” (Laws of Imitations)

กฎข้อแรก บุคคลจะเลียนแบบบุคคลอื่นเป็นสัดส่วนกับการที่ได้เข้าไปใกล้ชิดติดต่อกับบุคคลนั้น หากการเลียนแบบเกิดขึ้นบ่อยครั้งและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมเมืองอย่างรวดเร็ว เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “แฟชั่น” (Fashion) ขณะที่ในสังคมชนบทมีการเลียนแบบเกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมเป็นไปอย่างช้าๆ เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “วัฒนธรรม” (Custom) และ เกเบรียล เทรด เสนอว่าอาชญากรรมเริ่มต้นจะมีลักษณะเป็นแฟชั่น ต่อมาจะกลายเป็นวัฒนธรรมเช่นเดียวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติทั่วไป (Martindale, 1960)

กฎข้อที่สอง บุคคลที่มีลักษณะคือขกว่าจะเลียนแบบบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่าและอาชญากรรมหลายประเภทจะเกิดขึ้นในสังคมเมืองก่อน และได้ถูกเลียนแบบโดยคนในสังคมชนบท (Martindale, 1960)

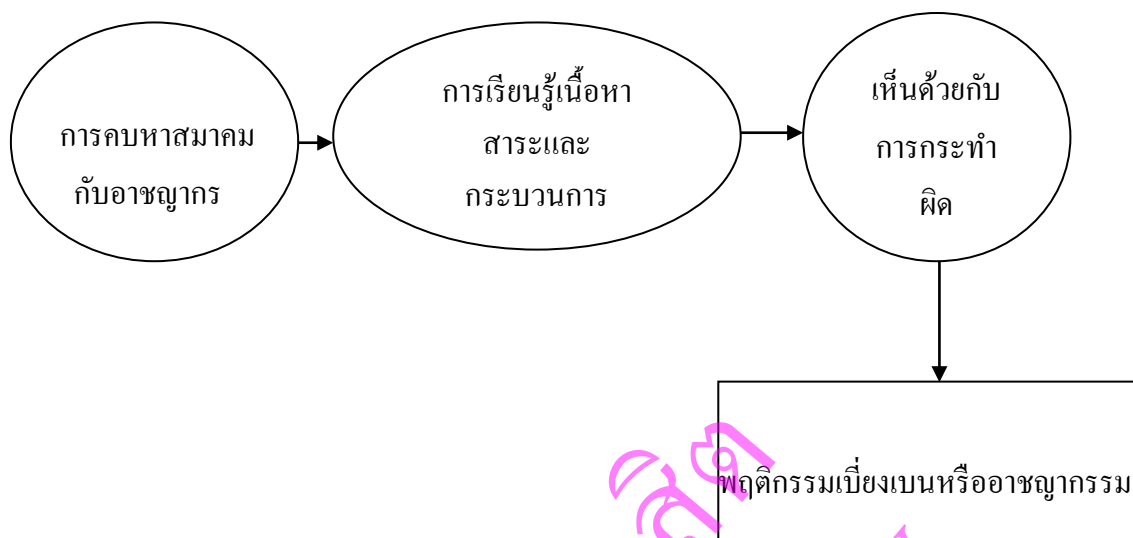
นักการเมืองท้องถิ่นระดับเล็กๆ (องค์การบริหารส่วนตำบล) จะลอกเลียนแบบการทุจริตการเลือกตั้งและการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งจากนักการเมืองท้องถิ่นระดับใหญ่ (องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเทศบาล) และนักการเมืองท้องถิ่นระดับใหญ่ (กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนครและเทศบาลเมือง) จะลอกเลียนแบบนักการเมืองระดับชาติ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) และจากผลการเลือกตั้งทั่วไปที่ผ่านมา ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น หัวหน้าแชน ข้าราชการในพื้นที่ ผู้ปกครองท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ร่วมกับผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งซื้อเสียงเลือกตั้งและเมื่อมีการสืบสวนสอบสวนแล้วพบว่ามี การซื้อเสียงเลือกตั้งจริง ศาลฎีกากลางโทษเฉพาะผู้สมัครเท่านั้น แต่ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองที่เป็นตัวการร่วมในการซื้อเสียงเลือกตั้ง กลับไม่ถูกพิจารณาโทษ จึงเกิดปรากฏการณ์เลียนแบบการซื้อเสียงเลือกตั้ง เพราะผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองไม่ต้องรับโทษจากการซื้อเสียงเลือกตั้งและได้กลายเป็นวัฒนธรรมเลียนแบบการทุจริตการเลือกตั้งในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ (การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเลือกตั้งวุฒิสภา) และการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

2.1.4 ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันของ เอ็ดวิน ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland's Differential Associations Theory)

เอ็ดวิน ซัทเธอร์แลนด์ (ค.ศ.1883-1950) นำเสนอทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน (Differential Associations Theory) ว่าพฤติกรรมอาชญากรรมได้รับการเรียนรู้จากการคบหาสมาคมกับบุคคลที่เป็นอาชญากร ทำให้เรียนรู้ถึงเทคนิคการกระทำผิด และการสร้างแรงบันดาลใจ ผลักดันให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติไปเป็นอาชญากร ปัจจัยสำคัญอยู่ที่ความถี่ ระยะเวลา การให้ความสำคัญและความเข้มข้นของการเรียนรู้ และการปรับเปลี่ยนค่านิยมทางสังคมของกลุ่มที่คบหาสมาคมให้เกิดการยอมรับว่าการกระทำผิดหรือการก่ออาชญากรรมเป็นค่านิยมทั่วไป (Sutherland, 1947)

หลักการพฤติกรรมการก่ออาชญากรรมดังกล่าวไม่ได้มีสาเหตุมาจากพันธุกรรมหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม หากแต่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางพฤติกรรมอาชญากรรมจากบุคคลใกล้ชิด โดยการติดต่อสื่อสารไม่ว่าจะทางวาจาหรือลักษณะท่าทางโดยเฉพาะประเด็นที่ว่า “บุคคลจะกลายเป็นผู้กระทำผิด เพราะความเห็นด้วยกับการละเมิดกฎหมายมีมากกว่าความเห็นด้วยกับการไม่ละเมิดกฎหมาย” ซึ่งความเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายคือ วัฒนธรรมและค่านิยมที่มากับกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมผิดกฎหมายซึ่งได้แก่ แรงกระตุ้น แรงกระตุ้น การให้เหตุผลและทัศนคติของการประกอบอาชญากรรมนั้นๆ (Sutherland, 1947)

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันของ ซัทเธอร์แลนด์ ให้ความสำคัญกับตัวแปร คือ “การคบหาสมาคมกับเพื่อนที่เป็นอาชญากร” ให้เหตุผลว่าบุคคลจะเรียนรู้ทั้งพฤติกรรมและความเชื่อในอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่อยู่ใกล้ชิดกับบุคคล (Sutherland & Cressey, 1978)

รูปที่ 2.2 ตัวแบบอธิบายอาชญากรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้
ที่มา : พรชัย ขันดี, พ.ศ.อ., 2553

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันของซัทเธอร์แลนด์ เป็นการแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรม การก่ออาชญากรรมของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้แก่ นักการเมืองเมือง เมือง ท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกท้องถิ่น) รวมทั้งผู้ที่เคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นแต่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการในพื้นที่และ หัวคะแนนของผู้สมัครซึ่งบุคคลเหล่านี้จะคบหาสมาคมกับผู้ที่มีประสบการณ์กับการทุจริตการ เลือกตั้งและการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งทุกรูปแบบ เพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง และเรียนรู้เทคนิค วิธีการซื้อเสียงเลือกตั้ง หรือวิธีการทุจริตการเลือกตั้ง จนทำให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้มีทัศนคติและ ค่านิยมร่วมของกลุ่มว่า การซื้อเสียงเลือกตั้งและการทุจริตการเลือกตั้งเป็นเรื่องปกติที่ไม่ใช่เรื่องที่ ก่อให้เกิดเสียหายร้ายแรง ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนทำให้เข้าใจไปว่าการก่อ อาชญากรรม เป็นเรื่องที่ถูกต้อง

2.1.5 ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างของเอเคอร์ (Aker's Social Learning Theory)

เอเคอร์ได้นำหลักการทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันของ ซัทเธอร์แลนด์ มา ผสมผสานเข้ากับหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้พฤติกรรม (The Principles of Modern Learning

Theory) ที่อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากรรมและการเบี่ยงเบน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากบุคคลใกล้ชิดหรือการเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลอื่น (Agnew, 1991)

เอเคอร์ (Akers, 1994) ได้นำเสนอหลักการสำคัญของทฤษฎี ดังนี้

1) การคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน เป็นกระบวนการที่บุคคลได้มีประสบการณ์กับการคบหาสมาคมกันและก่านิยมของสังคมที่ให้การยอมรับหรือไม่ยอมรับการกระทำผิดที่กฎหมายหรือถูกกฎหมาย ในกลุ่มชนของสังคมที่มีการคบหาสมาคมกัน ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนฝูง หรือเพื่อนบ้าน อาจารย์หรือครู ผู้มีอำนาจทางปกครอง ตลอดจนสื่อมวลชน เปิดโอกาสให้มีการเลียนแบบและสนับสนุนพฤติกรรมอาชญากรรมหรือพฤติกรรมถูกกฎหมาย

2) การสนับสนุนที่แตกต่างกัน (Differential Reinforcement) เป็นการสนับสนุนในทางบวก หรือทางลบ อันเป็นผลจากการกระทำของบุคคล ซึ่งเป็นความสมดุลระหว่างรางวัลและโทษ บุคคลจะละเว้นจากการกระทำผิดหรือจะกระทำผิดกฎหมายต่อไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับจากรางวัลหรือโทษที่เป็นผลของพฤติกรรมในอดีต ปัจจุบันหรืออนาคต ตัวอย่างเช่น หากกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกแต่ได้รับยอมรับหรือได้เงินมากขึ้นหรือรู้สึกดีขึ้นจะเป็นการสนับสนุนในทางบวก (Positive Reinforcement) ให้บุคคลนั้นกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก หรือการที่บุคคลใดสมาคมหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีจากการกระทำผิดได้ก็เป็นการสนับสนุนในทางลบ (Negative Reinforcement) ที่ทำให้บุคคลนั้นกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก

ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของเอเคอร์ พฤติกรรมอาชญากรรม แรกเริ่มจะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ผ่านการเลียนแบบ (Imitation) โดยตรงหรือโดยอ้อม หลังจากนั้นจะขึ้นอยู่กับการส่งเสริมสนับสนุนที่แตกต่างกัน (การได้รับรางวัลหรือการลงโทษ)ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยตรงหรือส่งผ่านทางบุคคลอื่นก็ได้ (Matsueda, 1988)

จึงกล่าวได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้ของ ชัทเทอร์แลนด์และเอเคอร์ สอดคล้องกับปรากฏการณ์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งคือ

1) การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เป็นการกระทำเป็นขบวนการมีผู้กระทำผิดจำนวนมาก และรวมตัวกันในลักษณะเป็นกลุ่มหรือก๊วนและมีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบกันอย่างเป็นสัดส่วน เช่น แบ่งเขตรับผิดชอบเป็นตำบล หมู่บ้าน เป็นต้น การรวมตัวของกลุ่มคนจะมีลักษณะของความสัมพันธ์ส่วนตัวอย่างเหนียวแน่น เช่น เป็นเครือญาติ หรือพี่น้องของผู้สมัคร หรือเป็นลูกจ้าง

นายจ้าง หรือมีการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกัน เป็นต้น จึงมีการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวเนื่องกัน บางครั้ง จะมีการกำหนดสถานภาพการบังคับบัญชาเหมือนองค์กรทั่วไป ลักษณะการรวมตัวจะมี กระบวนการทางสังคม เริ่มตั้งแต่การแสวงหาสมาชิก การฝึกฝนทักษะการกระทำผิด การติดต่อสื่อสาร การใช้ชีวิตร่วมกัน การช่วยเหลือกัน การเปลี่ยนค่านิยมหรือทัศนคติ ฯลฯ กระบวนการเหล่านี้สอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ และปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาชิกของกลุ่มมีทัศนคติหรือความเชื่อโน้มเอียงในทิศทางเดียวกัน คือ การเห็นด้วยกับการกระทำผิดกฎหมาย เลือกลงหรือการทุจริตการเลือกลง บุคคลที่ไม่เคยกระทำผิดมาก่อนจะเรียนรู้เทคนิคหรือวิธีการซื้อ เสี่ยงเลือกลง

2) ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้แก่ นักการเมืองเมืองท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกท้องถิ่น) รวมทั้งผู้ที่เคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นแต่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการในพื้นที่ และหัวหน้าคณะของผู้สมัคร จะมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการกระทำผิดกฎหมาย เลือกลง ทำให้รอดพ้นจากการถูกดำเนินคดี ดังนั้น ผู้เป็นสมาชิกใหม่จะต้องเรียนรู้เทคนิคและวิธีการ ในการกระทำผิด ตลอดจนได้รับการถ่ายทอดรูปแบบการกระทำผิด โดยทดลองปฏิบัติจริง

3) การเรียนรู้ เป็นสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมเบี่ยงเบนก่ออาชญากรรม เช่น การแจกเงินซื้อเสียง การซื้อบัตรประจำตัวประชาชน การสนับสนุนเงินให้จัดงานเลี้ยง เป็นต้น จากพฤติ การณ์ข้อเท็จจริงทั่วไป จะพบว่าก่อนที่บุคคลจะมีพฤติกรรมเหล่านี้ จะถูกแรงกระตุ้นหรือแรงกดดัน ทางสังคมผลักดันให้มาร่วมกลุ่มหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีพฤติกรรมเช่นนี้อยู่แล้ว ซึ่ง สอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้

2.2 แนวคิดและทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม

2.2.1 แนวคิดการป้องกันอาชญากรรม

สุมนทิพย์ จิตสว่าง (2556) อธิบายว่า อาชญากรรม = มูลเหตุจูงใจ + ช่องโอกาสในการ กระทำผิด การป้องกันอาชญากรรม จึงประกอบด้วย การตัดมูลเหตุจูงใจของผู้กระทำผิดซึ่งเป็นการ ป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดผู้กระทำผิดขึ้น และในขณะเดียวกันก็ควรมีการป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยการตัดช่องโอกาสในการกระทำผิดของอาชญากร

สำหรับวิธีในการป้องกันอาชญากรรมประกอบด้วย 4 วิธี ได้แก่

1) การบังคับใช้กฎหมาย

แนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมายเกิดขึ้นตามความเชื่อของสำนักดั้งเดิม (Classical School) ที่มีความเชื่อว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นเนื่องจากมนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ตัดตัวมาตั้งแต่กำเนิด มนุษย์มักจะทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์กับตัวเองมากกว่าโทษที่ได้รับ หากเห็นว่าการกระทำใดมีโทษมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับมนุษย์ก็จะเลี่ยงไม่กระทำในสิ่งดังกล่าว และการที่เกิดอาชญากรรมขึ้นเนื่องจากมนุษย์พิจารณาแล้วว่า การประกอบอาชญากรรมเกิดประโยชน์มากกว่าโทษที่จะได้รับต่อไป ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือบทลงโทษ รวมทั้งบทลงโทษที่ได้รับไม่มีความรุนแรงจึงไม่มีความเกรงกลัว

ดังนั้น แนวทางการป้องกันอาชญากรรมวิธีนี้ จึงมุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อเป็นการป้องปรามอาชญากรรมทำให้คนในสังคมมีความเกรงกลัวต่อกฎหมายและบทลงโทษเป็นสำคัญ ทำให้ตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด การบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยแนวทาง ดังนี้

- 1) แน่นนอน กฎหมายที่ใช้บังคับคนในสังคมจะต้องมีบทลงโทษที่มีความแน่นอน หากกระทำผิดในลักษณะคดีประเภทเดียวกันจะต้องได้รับการลงโทษอย่างแน่นอน
- 2) ความเสมอภาค กฎหมายที่ใช้บังคับจะต้องใช้บังคับกับทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติระหว่างคนรวยกับคนจน หรือคนที่มียศอำนาจกับคนที่ด้อยโอกาสทางสังคม
- 3) รวดเร็ว กฎหมายที่ใช้บังคับจะต้องมีบทลงโทษคนกระทำผิดที่มีความรวดเร็ว เพื่อเป็นการป้องปรามและข่มขวัญยับยั้งคนในสังคมที่คิดจะกระทำความผิดให้เกิดความเกรงกลัวไม่ต้องการประกอบอาชญากรรม
- 4) บทลงโทษที่เหมาะสม กฎหมายที่ใช้บังคับในการลงโทษผู้กระทำผิดจะต้องมีบทลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดไม่น้อยเกินไปเพราะจะทำให้คนในสังคมที่คิดจะกระทำผิดไม่เกิดความเกรงกลัวต่อโทษ ในขณะที่เดียวกันโทษที่ได้รับจะต้องไม่มีความรุนแรงมากเกินไป เพราะอาจทำให้ผู้กระทำความผิดบางรายอาจต้องการเสี่ยงในการกระทำผิด เพราะอาจได้รับประโยชน์ที่คุ้มค่าจากการประกอบอาชญากรรม นอกจากนี้ บทลงโทษผู้กระทำผิดที่มีความรุนแรง

มากเกินไป อาจเป็นช่องทางในการกลั่นแกล้งบุคคลผู้บริสุทธิ์ให้ต้องตกเป็นอาชญากรทั้งที่ไม่ได้ทำผิด

สำหรับการป้องกันอาชญากรรมด้วยวิธีการบังคับใช้กฎหมาย จะเห็นได้ในกระบวนการยุติธรรมที่มีลักษณะเน้นการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม (Crime Control) หากประเทศใดที่นำแนวทางการป้องกันอาชญากรรมวิธีนี้มาใช้ จะมีการกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายต่อผู้กระทำผิดที่มีความรุนแรง

หลักการป้องกันการก่ออาชญากรรมดังกล่าวสอดคล้องกับการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง คือ

1) การกำหนดบทลงโทษที่มีความรุนแรง ให้ถือเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ ต้องรับโทษทางอาญา ทั้งจำทั้งปรับ รับโทษทางแพ่ง โดยให้ร่วมรับผิดชอบทางแพ่งกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ทุจริตการเลือกตั้งในการชดเชยค่าเสียหายอันเกิดจากการตั้งจำคุกให้มีการเลือกตั้งใหม่ และรับโทษทางการเมืองโดยการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 5 ปีเช่นเดียวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ทุจริตการเลือกตั้ง

2) การปรับสภาพแวดล้อมและจิตใจของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองที่ได้รับโทษจากการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง โดยมองว่า “ผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งดังกล่าวเปรียบเสมือนผู้ป่วย จำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษา” จึงควรมีวิธีในการป้องกันอาชญากรรม 2 รูปแบบ คือ

2.1) การป้องกันไม่ให้คนทั่วไปที่อยู่ในสังคมต้องกลายเป็นผู้ขายเสียงเลือกตั้ง หรือเป็นผู้ยอมรับว่าการซื้อเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมาย ด้วยการปรับสภาพแวดล้อมทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาคให้มีความเหมาะสม ได้แก่

- สิ่งแวดล้อมในระดับมหภาคคือ 1) เศรษฐกิจคือ การทำให้ประเทศมีสถานะเศรษฐกิจที่ดี คนในสังคมมีงานทำและมีรายได้ดี เพื่อให้คนในสังคมปฏิเสธการรับเงินเพื่อขายเสียงเลือกตั้ง 2) สังคมคือ การปรับสภาพสังคมให้มีความน่าอยู่ มีความโอบอ้อมอารี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส ยกย่องคนดีมากกว่าคนรวย เพื่อสร้างความรัก ความผูกพันต่อชุมชนหรือสังคมที่อยู่และ 3) การเมืองคือ การส่งเสริมให้นักการเมืองเป็นตัวแทนของประชาชนในสังคมอย่างแท้จริง ปฏิเสธนักการเมืองที่มีประวัติการทุจริต คอร์รัปชันและสนับสนุนคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง

- สิ่งแวดล้อมในระดับจุลภาค ได้แก่ ครอบครัว เป็นการสร้างคนในครอบครัวให้มีคุณธรรม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และล้อมรั้วสมาชิกในสังคมให้ห่างไกลจากการทุจริต หรือประพฤติมิชอบในทางที่ขัดต่อหลักศีลธรรมอันดีของสังคม สถาบันการศึกษาเป็นการถ่ายทอดความรู้คุณธรรมให้แก่สมาชิกในสังคม ศึกษาเรียนรู้การใช้หลักจริยธรรมในการดำรงชีวิต การคบเพื่อน เป็นการปลูกจิตสำนึกในเรื่องการคบเพื่อนที่ดีให้แก่สมาชิกในสังคมเพื่อให้สมาชิกในสังคมมีการประพฤติตนที่ถูกต้องตามแบบอย่างของกลุ่มที่เลือกคบหาสมาคมและการประกอบอาชีพที่สุจริต

3) การลดช่องโอกาสการกระทำความผิด เป็นการสร้างจิตสำนึกความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้มีทัศนคติดำรงอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

4) การป้องกันอาชญากรรมด้วยการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีของสมาชิกในสังคม ให้สมาชิกแต่ละคนมีส่วนในการรับผิดชอบต่อการเลือกตั้งในสังคมที่ต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เช่น โครงการอาสาสมัครต่อต้านการซื้อเสียงเลือกตั้ง โครงการอาสาสมัครเตือนภัยทุจริตการเลือกตั้ง เป็นต้น

2.2.2 หลักการทฤษฎีป้องกัน (Deterrence Theory)

หลักการสำคัญ คือ การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด แน่นนอน มีบทลงโทษที่รุนแรงและสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็ว และเผยแพร่ผลการลงโทษให้คนในสังคมได้รับรู้ รวมทั้งการกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการลดโอกาสการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ดังนั้นต้องทำให้คนที่คิดจะกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งไม่กล้ากระทำความผิด เพราะโอกาสที่จะถูกจับกุมมีสูง ซึ่งหมายถึง การลดโอกาสการกระทำความผิดให้เหลือน้อยที่สุดและเพิ่มโอกาสในการจับกุมคนร้ายให้มากที่สุด (พรชัย ชันติ, พ.ต.อ., 2553)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มานะ เกลี้ยงมะ (2550) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การซื้อสิทธิ์ ขายเสียงและลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม กรณีศึกษาการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่นในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร” หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษากระบวนการซื้อสิทธิ์ ขายเสียงในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและ (2) เพื่อศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการซื้อสิทธิ์ ขายเสียงของการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือ ผู้เคยสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น 4 คน และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับนักการเมืองท้องถิ่นตั้งแต่เตรียมการเลือกตั้งจนถึงการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทฤษฎีจริยศาสตร์ที่นำมาใช้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแบ่งเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มอันติวิทยา ซึ่งครอบคลุมถึงอรรถนิยามและประโยชน์นิยมและกลุ่มกรณียธรรม ซึ่งครอบคลุมถึงทฤษฎีของคานท์และสัมพัทธนิยม ผลผลการวิจัยพบว่า (1) กระบวนการซื้อสิทธิ์ ขายเสียงในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นเป็นเพียงส่วนหนึ่งในกระบวนการหาเสียงเท่านั้น ยังมีการอาศัยวิธีอื่นๆ อีก ได้แก่ การเกื้อกูลเกี้ยวไยกับนักการเมืองท้องถิ่นกับการเมืองสนามใหญ่ (ส.ส.) ในลักษณะที่ต่างคนต่างได้รับประโยชน์จากกันและมีทั้งที่เป็นบุญคุณที่ต้องตอบแทนและต่างฝ่ายต่างต้องคำนึงกัน การซื้อสิทธิ์ขายเสียงมิได้เกิดจากการตัดสินใจโดยอิสระของผู้สมัคร หากแต่อยู่ภายใต้อิทธิพลปัจจัยต่างๆ ได้แก่ หัวคะแนน เรื่องบุญคุณ ความรู้จักใกล้ชิดและความสัมพันธ์ต่างตอบแทน ความสัมพันธ์ดั้งเดิม เรื่องการใส่ร้ายโจมตี การพนันและการใช้ประโยชน์จากกฎหมายเลือกตั้ง จริยธรรมในการซื้อสิทธิ์ ขายเสียงของการเลือกตั้ง จำแนกได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบแรก ไม่มีความซับซ้อน เป็นที่ชัดเจนว่าผู้สมัครมีความเป็นอรรถนิยาม “ถ้าซื้อเสียงสอบได้ ไม่ซื้อสอบตก แล้วที่เราลงสมัครกันเพื่อสอบได้หรือเพื่อสอบตก” เนื่องจากการให้เหตุผลสนับสนุนการกระทำทุกอย่างของเขาอยู่ในขอบเขตของประโยชน์ส่วนตนทั้งสิ้น (2) รูปแบบที่สอง เป็นแนวผสมผสานระหว่างอรรถนิยามและสัมพัทธนิยม “ใครมาขอความช่วยเหลือ ถ้าช่วยได้ผมช่วยทุกคนไม่ว่าเขาจะเคยลงคะแนนให้ผมหรือไม่” ผู้สมัครแสดงออกถึงความเป็นคนมีคุณธรรม มีน้ำใจที่จะช่วยเหลือผู้คนทุกๆ คน แต่ก็มีอคติคาดหวังถึงผลตอบแทนที่เป็นบุญคุณและบุญคุณนี้ก็แปรไปเป็นฐานเสียงของกลุ่มการเมืองของตนในที่สุด ความคิดเหล่านี้จึงเป็นไปตามแนวทางของอรรถนิยาม แต่อีกด้านหนึ่งนั้นยังมีความเป็นสัมพัทธนิยมตามบุคลิกลักษณะที่ได้รับการหล่อหลอมตามค่านิยมทางสังคมของผู้สมัคร (3) รูปแบบที่สาม มีลักษณะเป็นสัมพัทธนิยมเห็นว่าการซื้อสิทธิ์ขายเสียงไม่ใช่เรื่องผิด เนื่องจากเป็นวิถีปฏิบัติของสังคมชนบท ข้อเสนอแนะ ควรมีการศึกษาใน

ลักษณะเดียวกันนี้กับภูมิภาคอื่นของประเทศ ซึ่งมีบริบทของสังคม เช่น ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ควรมีการศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย เพราะการซื้อเสียงที่สัมฤทธิ์ผล ได้นั้นก็โดยได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้เลือกตั้งและการพัฒนาประชาธิปไตยและการแก้ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงที่มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยข้อมูลทางบริบทสังคมวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดทางจริยธรรมที่เป็นพื้นฐานการตัดสินใจอะไรผิดถูก

ศาสตราจารย์ สัตยธรรม (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง เรื่อง “ประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรม กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550” หลักสูตรปริญญาตรีรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีวัตถุประสงค์ ในการวิเคราะห์การจัดการเลือกตั้งในระดับนโยบาย ระดับภาระหน้าที่ และระดับปฏิบัติการพื้นที่ 76 จังหวัด ด้วย SWOT โดยการศึกษาเชิงคุณภาพและเสนอแนะปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากผลการศึกษาวิจัย มีข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งหรือการซื้อสิทธิขายเสียง สำหรับมาตรการระยะสั้นคือการกำหนดให้การป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ และได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการวาระแห่งชาติว่าด้วยการรณรงค์และแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงเพื่อรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงผลเสีย ที่เกิดขึ้นจากการซื้อสิทธิขายเสียงเลือกตั้ง มีการจัดชุดป้องปรามและหาข่าวการกระทำความผิด ชุดปราบปรามดำเนินการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด มีการลงโทษเด็ดขาดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่วางตัวไม่เป็นกลาง มีการกำหนดมาตรการป้องกันนักการเมืองมิให้เข้าไปแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพิ่มเติม เนื่องจากการซื้อสิทธิขายเสียงมีกลวิธีที่แยบยลมากขึ้น จึงควรมีการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ โดยเคร่งครัด และควรให้พรรคการเมืองต้องรับผิดชอบดูแลการกระทำของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ถูกต้องตามกฎหมายเลือกตั้งด้วย การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ซึ่งกำหนดกติกาใหม่หลายประการแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ในเรื่องการแบ่งเขตเลือกตั้ง การนับคะแนนและอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเดิมมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดทั้งก่อนและหลังประกาศผลการเลือกตั้ง แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือเมื่อได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้วอำนาจในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้เป็นอำนาจพิจารณาของศาลฎีกาดังนั้น การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ ถึงถือได้ว่าทำลายความสามารถของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่

อย่างไรก็ตามจากผลการเลือกตั้งที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นที่ยอมรับจากภาคส่วนต่าง ๆ พรรคการเมือง องค์กรภายในและภายนอกประเทศ กรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้ใด ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอิสระในการใช้ดุลพินิจด้วยความเป็นกลางและเป็นธรรม จึงต้องใช้ความระมัดระวัง รอบคอบในการใช้อำนาจหน้าที่ เพราะการวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าวจะต้องถูกตรวจสอบโดยศาล

เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุลและคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ” เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของประเทศไทย 2) ศึกษาหลักกฎหมายเลือกตั้งของต่างประเทศได้แก่ ประเทศเยอรมัน ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น 3) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของการเลือกตั้งผลการศึกษได้สรุปพัฒนาการการเลือกตั้งไว้ 9 เรื่อง คือ (1) วันเลือกตั้งหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง (2) เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง (3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (4) การได้สิทธิการเสียสิทธิและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (5) ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้ง (6) ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงและวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง (7) การลงคะแนน การลงคะแนนล่วงหน้าในเขตเลือกตั้ง นอกเขตเลือกตั้งและนอกราชอาณาจักร (8) การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้งและ (9) การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม การคัดค้านการเลือกตั้งบทกำหนดโทษและมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง รวมทั้งมีข้อเสนอแนะว่าควรให้มีกฎหมายวิธีพิจารณาความในคดีเลือกตั้ง รวมทั้งสมควรมีกฎหมายคุ้มครองพยานในคดีเลือกตั้ง

อำนาจ อุ๋นทอง (2551) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันการซื้อสิทธิ์ขายเสียง : ศึกษากรณีเฉพาะอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันการซื้อสิทธิ์ขายเสียง เพื่อ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และความคิดเห็น แนวทางในการแสดงบทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันการซื้อสิทธิ์ขายเสียง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ อสม., อปพร., กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำที่ผ่านการอบรมจาก กกด. จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันการซื้อสิทธิ์ขายเสียง มีความสำคัญต่างกันคือผู้นำที่ผ่านการอบรมจาก กกด. จะมีบทบาทที่สำคัญมากที่สุด เป็นความหวังของการเลือกตั้งแต่ละ

ครั้งถ้ามีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รongลงมาได้แก่กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ส่วน อสม. และ อปพร. จะมีบทบาทเท่าๆกัน ในส่วนปัญหาอุปสรรคในการป้องกันเชื้อสืทธิขายเสียง คือ ผู้มีอิทธิพลที่มักมีพฤติกรรมสะสมเงินนอกกฎหมาย ส่องสูมอาวูชและกำลึงคนเพื่อใซ้อำนาจบับบึงคับขู่เข็ญใให้ผู้อื่นกระทำการหรือไม่กระทำการ และการมีอำนาจรัฐที่อ่อนแอ ไม่จริงจัง ปล่อยปลละละเลยใให้ผู้มีอิทธิพลสร้างอาณาจักรไปทั่ว ส่วนประเด็นอื่นๆ ที่รongลงไปได้แก่บทลงโทษไม่รุนแรง เศรษฐกิจตกต่ำ ระบบอุปถัมภ์ การศึกษา ขาดพยานหลักฐาน และประเด็นความคิดเห็น ข้อเสนอแนะได้แก่การร่วมมือกันสามฝ่ายประกอบด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสภาก้องค์กรชุมชน โดยนำ “แผนป้องกันการเชื้อสืทธิขายเสียงระดับตำบล/ชุมชน” ไปปรับใซใให้สอดคล้องกับสภาก้องค์กรชุมชน ตามพระราชบัญญัติสภาก้องค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ภายใได้ 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์การจัดการเลือกตั้งที่เรียบร้อย สุจริต โปร่งใส เทียงธรรม และปราศจากการเชื้อสืทธิ ขายเสียง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยุทธศาสตร์การพัฒนาพรรคการเมืองใให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่ยั่งยืนและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการบริหารคณะกรรมการการเลือกตั้งสู่ความเป็นเลิศด้วยหลักธรรมาภิบาล

รัทญาย์ภรณ์ วิริยะภาพ (2554) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “ระบบการทำงานของหัวคะแนนใใใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเขตอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” หลักสูตรปริญาโท สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาะบบการทำงานของหัวคะแนนใใใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล กรณีเขตอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับหัวคะแนนในเชิงอุปถัมภ์ในการเลือกตั้ง ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนน และผู้สมัคร ในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ (1) ประเภทกลุ่มหัวคะแนนที่เป็นเครือญาติของผู้สมัคร เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกับผู้สมัครมากที่สุด และมีส่วนช่วยเหลือผู้สมัครในการหาเสียงทุกรูปแบบมากที่สุด ความผูกพันดังกล่าวมีผลใให้หัวคะแนนในกลุ่มนี้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้สมัครมากที่สุด สายสัมพันธ์ความเป็นเครือญาติส่งผลใให้หัวคะแนนที่มีสายสัมพันธ์ดังกล่าวใได้รับความไว้วางใจ ใได้รับมอบหมายหน้าที่สำคัญ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละคนมีรูปแบบแตกต่างกัน แต่การรณรงค์หาเสียงจำเป็นจะต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้สมัครกับญาติมิตรหากผู้สมัครคนใดมีเครือข่ายญาติจำนวนมากย่อมมีโอกาสใได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งสูง ทั้งการสนับสนุนญาติใเป็นใหญ่เป็นโตเพื่อหวังการพึ่งพาอาศัยในอนาคตก็นับเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย เพราะบริบทของพื้นที่การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วน

ตำบลที่มีจำนวนประชากรและการเข้าถึงระบบการศึกษาที่ยังจำกัด (2) ประเภทกลุ่มหัวคะแนนที่เป็นเพื่อนหรือเป็นกลุ่มคนที่รู้จักกับผู้สมัคร โดยตรงบุคคลกลุ่มนี้จะช่วยเหลือผู้สมัครในการหาเสียงมากน้อยอย่างไรขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ผู้สมัครมีต่อเขาเป็นสำคัญ ในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลความสัมพันธ์ของหัวคะแนนกับผู้สมัครในประเภทนี้เป็นความสัมพันธ์ในรูปแบบระหว่างผู้นำซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์กับชาวบ้านซึ่งอยู่ในฐานะผู้ใต้อุปถัมภ์ (Patron-Client Relation) ลักษณะเป็นลูกพี่ลูกน้อง โดยลูกพี่จะจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์ให้ลูกน้อง ซึ่งลูกน้องจะทำหน้าที่เชื้อเพลิงและปฏิบัติตาม นับเป็นความสัมพันธ์ในวัฒนธรรมพึ่งพาซึ่งพบได้มากในสังคมชนบท (3) ประเภทกลุ่มหัวคะแนนที่ได้รับการแนะนำมา หัวคะแนนประเภทนี้ไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้สมัคร แต่ได้รับคำแนะนำมาจากกลุ่มหัวคะแนนประเภทแรกและประเภทที่สอง หัวคะแนนประเภทนี้รวมไปถึง หัวคะแนนที่มาจากผู้ให้การสนับสนุนผู้สมัคร เช่น เครือข่ายนักการเมืองระดับจังหวัด หรือระดับชาติ ซึ่งจะส่งหัวคะแนนมืออาชีพในเครือข่ายของตนลงมาช่วยงาน และหัวคะแนนประเภทนี้ยังหมายความรวมไปถึงผู้ที่สมัครใจเข้ามาอาสาทำงานเป็นหัวคะแนนให้เพราะนิยมชมชอบในตัวผู้สมัคร สำหรับประเภทของหัวคะแนนแบ่งได้ 5 สาขาอาชีพ ได้แก่ (1) กลุ่มข้าราชการหรืออดีตข้าราชการ เป็นกลุ่มที่มีอำนาจ อิทธิพลสูง มีคนเคารพ นับถือมากในท้องถิ่นนั้นๆ และเป็นตัวเชื่อมไปถึงหัวคะแนนอื่นๆ ด้วย ข้าราชการพวกนี้นอกจากมีส่วนสนับสนุนด้านการหาคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครแล้ว ยังอาจให้ความช่วยเหลือในด้านกลวิธีในการหาคะแนนเสียงอย่างไม่ชอบมาพากลอีกด้วย เช่น ช่วยรายงานข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งซึ่งสามารถสร้างความได้เปรียบให้กับผู้สมัคร หรือช่วยแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาทางกฎหมาย เป็นต้น ข้าราชการบางกลุ่มโดยเฉพาะที่มีสายการบังคับบัญชาที่เด็ดขาด มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อน สามารถสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่ตนสนับสนุนได้รวมไปถึงภาพลักษณ์และความเคารพนับถือที่ประชาชนในท้องถิ่นมีต่อข้าราชการ เช่น ครู แพทย์หรือพยาบาล เป็นต้น สามารถจูงใจให้ประชาชนคล้อยตามได้ (2) กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งจากราชการ เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล กรรมการหมู่บ้าน ผู้นำเหล่านี้จะเป็นผู้มีเครือข่ายมาก มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในท้องถิ่นมาก (3) กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น เช่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล รวมทั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โกลีตเสียง กลุ่มนี้ยังมีความชำนาญในการเลือกตั้ง มีฐานคะแนนกว้างขวางในท้องถิ่นเพราะมีความเชื่อมโยงกับฐานเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (4) กลุ่มนักธุรกิจ หรือคหบดีท้องถิ่นที่มีฐานะร่ำรวยเป็นที่เคารพยำเกรงของบรรดาพ่อค้าด้วยกัน และเป็นผู้มีความสัมพันธ์เชิงธุรกิจกับประชาชนทั่วไป (5) กลุ่มอาชีพอื่นๆ เช่น เจ้าพ่อ นักเลง นายทุนเงินกู้ยืมนอกระบบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกประกอบอาชีพไม่สุจริตหรือธุรกิจผิดกฎหมายที่มีอิทธิพลต่อการข่มขู่ ให้ประชาชนลงคะแนนเสียง

ตามที่ต้องการ สำหรับการให้เงินสนับสนุนห้วคณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีทั้งการให้เงินประจำเดือนหรือเงินสมนาคุณในช่วงเลือกตั้ง หรือให้เงินตอบแทนจากผลการเลือกตั้งเป็นรายคณะที่ห้วคณะประเมินว่าจะทำได้ รวมทั้งการสนับสนุนในการจัดเลี้ยง หรือช่วยเหลืองานทางสังคม เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพ ส่วนระบบการทำงานของห้วคณะในช่วงที่มีการเลือกตั้ง จีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบตั้งแต่การจัดตั้งห้วคณะ การประเมินสถานการณ์ การชิงไหวชิงพริบกับห้วคณะฝ่ายตรงข้าม การแก้เกม การแก้ข่าว การปล่อยข่าวลวง ความสัมพันธ์ระหว่างห้วคณะกับผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ ในลักษณะของการอุปถัมภ์ที่มีต่อกัน มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี เพราะว่ามีลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเครือข่ายทางสังคมที่เป็นเครื่องมือหรือเป็นหนทางนำไปสู่ชัยชนะในการเลือกตั้ง

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550” เป็นการศึกษาวิจัยตามรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาวิจัยค้นหาข้อมูลจากปรากฏการณ์จริงตามคำสั่งของศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 เฉพาะคดีที่ขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือขอให้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยทำการศึกษาพินิจพิจารณาและอธิบายความในเชิงพรรณาน่าสนใจตามค่านิยมของผู้ศึกษาวิจัย ภายใต้ระเบียบวิธีการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการตีความหมายหรือแปลความจากข้อมูลที่ปรากฏในคำสั่งของศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 เฉพาะคดีที่ขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือขอให้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

3.2 แหล่งข้อมูล

3.2.1 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2551 เฉพาะคดีที่ขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือขอให้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จำนวน 5 คดี ได้แก่

1) คดีที่ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) มีคำสั่งให้เพิกถอนการเลือกตั้งและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จำนวน 2 คดี ได้แก่

1.1) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 5019/2551 วันที่ 8 กรกฎาคม 2551 มีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ นายชงยุทธ ดิยะไพรัช มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มิคำสั่ง และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย เขตเลือกตั้งที่ 3 ใหม่ จำนวน

1 คน แทนนางสาวละออง ดิยะไพรัช มีผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ที่มีพฤติการณ์กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง จำนวน 3 คน

1.2) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 7677/2551 วันที่ 11 กันยายน 2551 มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 3 คน ใหม่ แทนนายเอี่ยม ทองใจสด นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์ และนายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์ มีผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ที่มีพฤติการณ์กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง จำนวน 5 คน

2) คดีที่ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) มีคำสั่งยกคำร้อง จำนวน 3 คดี ได้แก่

2.1) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 7949/2551 วันที่ 23 กันยายน 2551

2.2) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 9379/2552 วันที่ 20 พฤศจิกายน 2551

2.3) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 10959/2551 วันที่ 29 ธันวาคม 2551

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นที่จะศึกษาพฤติการณ์ของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง โดยพิจารณาถึงผลของคดีที่ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) มีคำสั่งลงโทษแก่ผู้สมัคร แต่มิได้ลงโทษผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครแต่อย่างใด ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2551 จึงมีคดีที่จะทำการศึกษาวิจัย จำนวน 2 คดี คือ (1) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 5019/2551 วันที่ 8 กรกฎาคม 2551 และ (2) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 7677/2551 วันที่ 11 กันยายน 2551

3.2.2 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2552 เฉพาะคดีที่ขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือขอให้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จำนวน 11 คดี ได้แก่

1) คดีที่ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) มีคำสั่งให้เพิกถอนการเลือกตั้งและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จำนวน 3 คดี ได้แก่

1.1) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1037/2552 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552 ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสินชัย ตันศิริตนานนท์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุรินทร์ เขตเลือกตั้งที่ 3 มีกำหนด 5 ปี นับแต่วันที่มิคำสั่ง มีผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้สมัครในการหาเสียงเลือกตั้งที่มีพฤติการณ์กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง จำนวน 2,518 คน

1.2) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1978/2552 วันที่ 20 มีนาคม 2552 ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายนภดล พลซื่อ และนายกิตติพงษ์ พรหมชัยนันท์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ 3 มีกำหนด 5 ปี นับแต่วันที่มีคำสั่งและให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ 3 ใหม่ จำนวน 1 คน แทนนายนภดล พลซื่อ ผู้สมัครซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครที่มีพฤติการณ์กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง จำนวน 3 คน

1.3) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 8428/2552 วันที่ 26 พฤศจิกายน 2552 ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม เขตเลือกตั้งที่ 1 ใหม่ จำนวน 1 คน แทนนายจิตร ชัยนิคม ผู้สมัครซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครที่มีพฤติการณ์กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง จำนวน 1 คน

2) คดีที่ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) มีคำสั่งยกคำร้อง จำนวน 8 คดี ได้แก่

- 1) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1174/2552 วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2552
- 2) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1751/2552 วันที่ 10 มีนาคม 2552
- 3) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 2007/2552 วันที่ 24 มีนาคม 2552
- 4) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 2732/2552 วันที่ 22 เมษายน 2552
- 5) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 3344/2552 วันที่ 14 เมษายน 2552
- 6) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 3345/2552 วันที่ 14 เมษายน 2552
- 7) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 3542/2552 วันที่ 21 พฤษภาคม 2552
- 8) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 3695/2552 วันที่ 28 พฤษภาคม 2552

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นที่จะศึกษาพฤติการณ์ของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง โดยพิจารณาถึงผลของคดีที่ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) มีคำสั่งลงโทษแก่ผู้สมัคร แต่มิได้ลงโทษผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครแก่อย่างใด ดังนั้นในปี พ.ศ. 2552 จึงมีคดีที่จะทำการศึกษาวิจัย จำนวน 3 คดี คือ (1) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1978/2552 วันที่ 20 มีนาคม 2552 (2) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1978/2552 วันที่ 20 มีนาคม 2552 และ (3) คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 8428/2552 วันที่ 26 พฤศจิกายน 2552

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลตามคุณลักษณะของข้อมูล จากคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 เฉพาะที่มีคำสั่งลงโทษผู้สมัครรับเลือกตั้งและให้มีการเลือกตั้งใหม่แทน จำนวน 5 คดี ประกอบด้วยผู้สมัคร จำนวน 9 คน และผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครจำนวน 12 คน รวม 21 คน รวมทั้งกลุ่มผู้ช่วยเหลือภัยของผู้สมัคร 1 กลุ่ม (2,518 คน)

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากเนื้อหาสาระของสำนวนคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552

เฉพาะคดีที่ขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือขอให้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดสั่งคดีให้เพิกถอนการเลือกตั้งของผู้สมัคร รวมทั้งที่มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ รวม 5 คดี

3.4.2 กรอบการวิเคราะห์

1) พฤติการณ์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร มี 2 ลักษณะ คือ

- 1.1) เป็นการคบหาสมาคมที่แตกต่าง
- 1.2) เป็นการลอกเลียนแบบ

2) สาเหตุของการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร มี 3 ประการ คือ

- 2.1) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อแรงจูงใจในการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร
- 2.2) พฤติกรรมการเลียนแบบการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง
- 2.3) โครงสร้างและการบังคับใช้กฎหมาย มุ่งลงโทษผู้สมัครเป็นสำคัญ มิได้ให้ความสำคัญกับการลงโทษผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

3) ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง มี 6 ประการ คือ

3.1) ควรกำหนดมาตรการการลงโทษผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งที่ “รุนแรง รวดเร็ว และแน่นอน”

3.2) ควรกำหนดมาตรการในการป้องกันการเลียนแบบการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

3.3) ควรกำหนดมาตรการในการป้องกันการเลียนแบบการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

3.4) ควรสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมทางการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครทุกราย

3.5) ควรใช้การเรียนรู้ทางสังคมในการกล่อมเกลาคอนในสังคมปฏิเสธการซื้อเสียงเลือกตั้ง

3.6) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้าน “การซื้อสิทธิขายเสียงเลือกตั้ง”

บทที่ 4

การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550

การศึกษาวเคราะห์ พฤติการณ์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง สาเหตุของการกระทำผิดและ การป้องกันการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 โดยพิจารณาจากคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วง ปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 เฉพาะคดีที่ขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือขอให้สั่งให้มีการเลือกตั้ง ใหม่ และศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการเลือกตั้ง รวมทั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ รวม 5 คดีได้ดังนี้

4.1 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2551 กรณีสั่งให้เพิกถอนการเลือกตั้ง หรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

จากการศึกษาคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2551 เฉพาะคดีที่ขอให้เพิก ถอนสิทธิเลือกตั้งหรือขอให้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ และศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการเลือกตั้ง รวมทั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ มีจำนวน 2 คดี ได้แก่

4.1.1 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 5019/2551 วันที่ 8 กรกฎาคม 2551

คดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่) ความ แฝง ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง กับนายขงยุทธ ดิยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ 1 สังกัดพรรคพลังประชาชน ผู้คัดค้านที่ 1 และนางสาวละออง ดิยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย เขตเลือกตั้งที่ 3 สังกัดพรรคพลังประชาชน ผู้คัดค้านที่ 2 (แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา, 2551: น. 1-58)

1) ข้อเท็จจริงของคดี

วันที่ 25 ตุลาคม 2550 ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ต่อมาวันที่ 28 ตุลาคม 2550 กลุ่มกำนันในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายจำนวน 10 คน ได้เดินทางจากจังหวัดเชียงรายไปกรุงเทพมหานครโดยสายการบินไทยแอร์เอเชีย เที่ยวบินที่ เอฟดี 3255 ซึ่งเที่ยวบินดังกล่าวมีนายบรรจง ข่างยี่น นายกเทศมนตรีตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะของนายขยู่ทชฯ รวมทั้งข้าราชการตำรวจสนายดาบตำรวจคนหนึ่ง (ดาบตำรวจมานิตย์ สุลาษา) ร่วมเดินทางไปด้วย เมื่อไปถึงสนามบินสุวรรณภูมิ นายบรรจงฯ และกลุ่มกำนันโดยสารรถตู้ หมายเลขทะเบียน อว 39 กรุงเทพมหานครไปยังที่ทำการพรรคพลังประชาชน ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพมหานคร สำหรับรถอีกคันหนึ่งได้รับดาบตำรวจมานิตย์ฯ ติดตามกลุ่มกำนันดังกล่าวไปด้วย เมื่อไปถึงได้รื้อพบนายขยู่ทช ดิยะไพรัช ขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและมีตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน ประมาณ 1 ชั่วโมง แต่ไม่พบ จึงออกจากที่ทำการพรรคพลังประชาชนไปที่โรงแรม เอส ซี ปาร์ค ถนนรามคำแหง 39 เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร นายบรรจงฯ และกลุ่มกำนันฯ ได้โดยสารรถตู้ หมายเลขทะเบียน ออ 1660 กรุงเทพมหานคร ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อไปถึงโรงแรมเอส ซี ปาร์ค มีคนนำกุญแจห้องพัก ซึ่งมีการเตรียมการไว้แล้วมามอบให้ ต่อมานายกเทศมนตรีตำบลจันจว้าได้พากลุ่มกำนันฯ ไปพบและพูดคุยกับนายขยู่ทชฯ ที่ห้องรับรองของโรงแรม และพักค้างที่โรงแรมดังกล่าว 1 คืน และในการพบกันดังกล่าว นายขยู่ทชฯ ได้ขอให้กลุ่มกำนันช่วยเหลือสนับสนุนนางสาวละอองฯ ซึ่งเป็นน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับนายขยู่ทชฯ และนายอิทธิเดช แก้วหลวง ซึ่งกลุ่มกำนันรับว่าจะช่วยเหลือนางสาวละอองฯ แต่ปฏิเสธที่จะช่วยนายอิทธิเดชฯ เนื่องจากต้องการช่วยสืบตำรวจตรี ชมชาติ กับปะหะ น้องชายของกำนันคนหนึ่ง ในอำเภอแม่จัน (ต่อมาสมัครรับเลือกตั้งฯ ในนามพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา) หลังจากพูดคุยและรับประทานอาหารร่วมกันประมาณ 30 นาที นายขยู่ทชฯ ได้ขอตัวกลับโดยนายบรรจงฯ ได้ตามไปด้วย อีกประมาณ 10 นาทีต่อมา นายบรรจงฯ ได้ย้อนกลับมาที่ห้องอาหารและบอกนายชัยวัฒน์ ฉางข้าวคำ กำนันตำบลจันจว้า ให้ออกไปคุยกันข้างนอก เมื่อนายชัยวัฒน์ฯ เดินตามนายบรรจงฯ ออกไป กลุ่มกำนันได้เดินตามออกไปด้วย นายบรรจงฯ ได้หยิบซอง

¹นางกัญชรศ ชาภูพวง อาสาสมัครผู้สังเกตการณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2550 จังหวัดเชียงราย พรรคชาติไทยได้สังเกตการณ์และบันทึกภาพเคลื่อนไหว (วิดีโอ) เกี่ยวกับการเดินทางของกลุ่มกำนันไว้เป็นหลักฐาน, แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา, คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 5019/2551 วันที่ 8 กรกฎาคม 2551, หน้า 39-41.

ปิดผนึกส่งให้นายชัยวัฒน์ฯ 10 ของ พร้อมกับพูดว่า “นาย” ซึ่งหมายถึง นายขงยุทธฯ ฝากมาให้ นายชัยวัฒน์ฯ แจกซองให้กลุ่มกันด้วย เมื่อนายชัยวัฒน์ฯ และกลุ่มกำนันเดินทางไปเปิดซองดังกล่าวในห้องน้ำ ปรากฏว่าในแต่ละซองมีเงินอยู่ 20,000 บาท หลังจากนั้น นายชัยวัฒน์ฯ ได้ทวงค่าโดยสารเครื่องบินจากนายบรรจงฯ และนายบรรจงฯ ได้มอบเงินสดให้นายชัยวัฒน์ฯ อีก 40,000 บาท เป็นค่าโดยสารเครื่องบินของกลุ่มกำนันที่นายชัยวัฒน์ฯ ได้ทวงจ่ายไปก่อน คินั้นนายชัยวัฒน์ฯ และกลุ่มกำนันนอนพักค้างที่โรงแรมดังกล่าว และเดินทางกลับในวันรุ่งขึ้น นายชัยวัฒน์ฯ และกลุ่มกำนันโดยสารรถยนต์ตู้หมายเลขทะเบียน ออ 1660 กรุงเทพมหานคร ไปสนามบินดอนเมืองและโดยสารเครื่องบินสายการบินนกแอร์ เที่ยวบินที่ดีดี 8714 กลับจังหวัดเชียงราย และเหตุการณ์ครั้งนี้มีผู้ติดต่อประสานงาน คือ นายดาบตำรวจ เทพรัตน์ เชื้อนคณา เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจอำเภอแม่จัน ซึ่งเป็นผู้ติดตามนายขงยุทธฯ และพักอยู่กรุงเทพมหานคร ต่อมา เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง นายขงยุทธฯ สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ 1 ในนามพรรคพลังประชาชน นางสาวละออฯ ซึ่งเป็นน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับนายขงยุทธฯ สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย เขตเลือกตั้งที่ 1 ในนามพรรคพลังประชาชน

ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) พิจารณาว่า ขณะนั้นเป็นช่วงเวลาที่นายขงยุทธฯ เพิ่งเดินทางกลับจากประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อทำงานการเมืองในนามพรรคพลังประชาชน จึงมีเหตุให้เชื่อว่ากลุ่มกำนันเดินทางไปพบนายขงยุทธฯ ตามคำเชื้อเชิญของนายขงยุทธฯ โดยมีจุดประสงค์เพื่อพูดคุยเกี่ยวเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงราย โดยขอให้กลุ่มกำนันซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับลูกบ้านช่วยเหลือพรรคพลังประชาชน ซึ่งนายขงยุทธฯ เป็นผู้บริหารพรรค และช่วยเหลือสมาชิกพรรคพลังประชาชนที่จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงราย ซึ่งรวมถึงนางสาวละออฯ ด้วย และการที่กำนันเดินทางไปพบนายขงยุทธฯ เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งของพรรคพลังประชาชนในครั้งนี้ เชื่อได้ว่าผู้คัดค้านที่ 1 (นายขงยุทธฯ) จะต้องมีกรให้เงินแก่กลุ่มกำนันเป็นการตอบแทน พฤติการณ์แห่งคดีดังที่ได้วินิจฉัยมาดังกล่าวมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้คัดค้านที่ 1 (นายขงยุทธฯ) ได้ให้เงินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่กลุ่มกำนันตำบลแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแก่พรรคพลังประชาชน ตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และแม้จะไม่ปรากฏหลักฐานว่าหลังจากกลุ่มกำนันได้พบกับนายขงยุทธฯ แล้ว กลุ่มกำนันได้ไปเกี่ยวข้องกับ การเลือกตั้งหรือมีพฤติการณ์ช่วยเหลือในการหาเสียง หรือลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ นายขงยุทธฯ หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชาชนก็ตาม แต่การที่นายขงยุทธฯ

เรียกกลุ่มกำนันในพื้นที่อำเภอแม่จันถึง 10 ตำบลไปพบเพื่อพูดคุยเรื่องการเลือกตั้งที่กรุงเทพมหานครนั้น นายขยงยุทธฯ ย่อมเห็นแล้วว่ากลุ่มกำนันซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นผู้นำหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับลูกบ้านสามารถใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่พรรคพลังประชาชนและสมาชิกพรรคที่จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้ โดยการไปชักจูงให้ลูกบ้านช่วยเหลือสนับสนุนพรรคพลังประชาชน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดในวันที่ 28 ตุลาคม 2550 จึงเชื่อได้ว่าเป็นเหตุที่เกิดขึ้นจริง หากใช่เป็นการจัดการสร้างสถานการณ์เพื่อกดดันแก๊งนายขยงยุทธฯ และพรรคพลังประชาชนดังที่นายขยงยุทธฯ อ้างไม่

บทบัญญัติมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 บัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด...”

บทบัญญัติดังกล่าว แม้อยู่ในส่วนที่ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง แต่ก็ยังเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งกฎหมาย ห้ามมิให้กระทำการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เนื่องจากการกระทำที่ส่งผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และบุคคลที่กฎหมายห้าม มีทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ที่มีใช้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบทบัญญัติดังกล่าว มิได้หมายความว่าผู้นั้นได้กระทำการอันฝ่าฝืนที่กฎหมายกำหนดในขณะที่ตนเองมีฐานะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้วเท่านั้น แม้ในขณะที่กระทำการดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งยังมิได้มีการประกาศรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม หากการที่กระทำไปได้กระทำภายหลังจากที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และต่อมา ผู้นั้นได้สมัครรับเลือกตั้ง ก็ถือได้ว่าการที่กระทำก่อนหน้านั้น ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ในที่สุดแล้วก็เป็นการกระทำของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั่นเอง นอกจากนี้ บทบัญญัติดังกล่าวมิได้ห้ามเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่านั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนก็ถูกห้ามด้วย เพราะการกระทำของผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นแบบใดก็ตาม หากเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์แก่ผู้สมัครผู้ใดผู้หนึ่งหรือพรรคการเมืองใดพรรค

การเมืองหนึ่งแล้ว ก็ย่อมมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเช่นเดียวกัน แม้ขณะที่กลุ่มกำนันไปพบนายขยงยุทธฯ นั้น นางสาวละอองฯ จะยังมีได้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ตาม แต่การที่นายขยงยุทธฯ เรียกให้กลุ่มกำนันไปพบและขอให้กลุ่มกำนันช่วยเหลือนางสาวละอองฯ ดังกล่าว ย่อมเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่พรรคพลังประชาชนและนางสาวละอองฯ ซึ่งสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคพลังประชาชนโดยตรง อันมีผลทำให้ การเลือกตั้งใน ส่วนของนางสาวละอองฯ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและแม้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้ นางสาวละอองฯ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดย ได้คะแนนเสียงมาเป็นอันดับที่ 1 มากกว่า ผู้สมัครพรรคคู่แข่งถึง 13,469 คะแนน แต่เมื่อการเลือกตั้ง ในส่วนของนางสาวละอองฯ มิเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมแล้ว นางสาวละอองฯ ก็ไม่อาจถือ คะแนนเสียงที่รับมาเป็นข้ออ้างเพื่อมิให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านายขยงยุทธฯ ได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 53 และการกระทำดังกล่าวมีผลทำให้การ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงรายมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามคำร้อง ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น กรณีจึงต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนาย ขยงยุทธฯ และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย เขตเลือกตั้งที่ 3 จำนวน 1 คน ใหม่แทนนางสาวละอองฯ ตามบทบัญญัติมาตรา 111 แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550² ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายขยงยุทธ ดิยะไพรัช มี กำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มีคำสั่ง และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย เขตเลือกตั้งที่ 3 ใหม่ จำนวน 1 คน แทนนางสาวละออง ดิยะไพรัช³

² มาตรา 111 เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด มิได้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดหรือผู้สมัครผู้ใดกระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริต เพื่อที่จะให้ตนเองได้รับการเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต โดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองได้กระทำ ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อ พิจารณา

ในกรณีที่ปรากฏจากการไต่สวนของศาลฎีกาว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า กรณีเป็นไปตามคำร้องของคณะกรรมการการ เลือกตั้งให้ศาลฎีกาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้สมัครผู้นั้นมีกำหนดเวลาห้า ปี แล้วแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและนายกรัฐมนตรีทราบในกรณีที่ศาลฎีกาได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นหยุดการปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะมีคำสั่งยกคำร้อง และถ้าศาลฎีกามีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่หรือ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลง”

³ องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ตัดสินคดีและมีคำสั่ง จำนวน 3 คน ได้แก่ นายกำธร โพธิ์สุวรรณกุล นายดิเรก อิงคินันท์ และนายวีระวัฒน์ ปวรจารย์, แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา, คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 5019/2551 วันที่ 8 กรกฎาคม 2551, หน้า 39-41.

2) พฤติการณ์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

จากคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ดังกล่าว พิจารณาได้ว่าสิ่งที่ศาลฎีกาได้มีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายขยงยุทธฯ มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ที่มีคำสั่ง ซึ่งเป็นการให้ใบแดงกับนายขยงยุทธฯ ทำให้ไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลานาน 5 ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำสั่ง และสั่งให้ใบเหลืองกับนางสาวละอองฯ โดยสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย เขตเลือกตั้งที่ 3 ใหม่ จำนวน 1 คน แทนนางสาวละอองฯ ซึ่งนางสาวละอองฯ ยังคงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งใหม่ได้อีกนั้น เป็นการลงโทษทางการเมือง เฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงในสำนวนคดีแล้ว จะเห็นได้ว่าผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครหลายคน ได้แก่ นายบรรจงฯ นายกเทศมนตรีตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหัวหน้าของนายขยงยุทธฯ นายชัยวัฒน์ฯ กำนันตำบลจันจว้า และข้าราชการตำรวจสนายดาบตำรวจ (นายดาบตำรวจมานิตย์ สุญา) ซึ่งบุคคลทั้งสามคนเป็นผู้มีพฤติกรรมเป็นตัวการ สมรู้ร่วมคิด และรู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ด้วยการซื้อเสียงเลือกตั้งแทนผู้สมัครฯ หรือกระทำการในลักษณะเป็นตัวแทนเซดของผู้สมัครแจกเงินซื้อเสียง แต่ไม่ถูกลงโทษทางอาญา ตามมาตรา 53 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งวุฒิสภา พ.ศ. 2550 แต่อย่างใด จึงทำการศึกษาวิเคราะห์พฤติการณ์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ทั้ง 3 ราย ได้ดังนี้

1) นายบรรจงฯ นายกเทศมนตรีตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหัวหน้าของนายขยงยุทธฯ ได้ติดต่อประสานงาน และชักจูงให้กลุ่มกำนันอำเภอแม่จัน จำนวน 10 คน เดินทางโดยเครื่องบินจากจังหวัดเชียงรายไปกรุงเทพมหานคร เพื่อพบปะกับนายขยงยุทธฯ รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน เพื่อรับทราบข้อเสนอของนายขยงยุทธฯ รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชนที่ขอร้องให้กำนัน แต่ละคนในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเป็นผู้นำประชาชนในตำบลหมู่บ้านช่วยเหลือสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งของนายขยงยุทธฯ นางสาวละอองฯ และพรรคพลังประชาชน ซึ่งในเรื่องนี้ นายบรรจงฯ เป็นผู้จ่ายเงินเพื่อจูงใจกลุ่มกำนันอำเภอแม่จันที่เดินทางไปด้วยกัน จำนวน 10 คน โดยใส่ซองๆ ละ 20,000 บาท พฤติการณ์ของนายบรรจงฯ นายกเทศมนตรีตำบลจันจว้า มีลักษณะเป็นตัวแทนเซดของผู้สมัครซื้อเสียงเลือกตั้งและเป็นตัวการ ผู้จ่ายเงินซื้อเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ตามมาตรา 53 (1)

2) นายชัยวัฒน์ฯ กำนันตำบลจันทวี อำเภอแม่จัน เป็นผู้ออกเงินสำรองจ่ายค่าตัวเครื่องบินในการเดินทางจากจังหวัดเชียงรายไปกรุงเทพมหานคร เพื่อไปพบกับนายขยงยุทธฯ ให้แก่กลุ่มกำนันอำเภอแม่จัน เป็นเงิน 40,000 บาท

3) นายดาบตำรวจมานิตย์ ตำรวจติดตามนายขยงยุทธฯ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งร่วมขบวนไปด้วย และทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่กลุ่มกำนัน

จึงกล่าวได้ว่าพฤติการณ์ของนายบรรจงฯ นายเทศมนตรีตำบลจันทวี นายชัยวัฒน์ กำนันตำบลจันทวี และนายดาบตำรวจมานิตย์ฯ เป็นการกระทำที่ร่วมมือกันอย่างเป็นขบวนการ มีการวางแผนนัดหมายกันไว้อย่างเป็นขั้นตอนเป็นตอน ซึ่งการจ่ายเงินซื้อเสียงล่วงหน้าให้แก่กลุ่มกำนันอำเภอแม่จันในครั้งนี้ เป็นพฤติกรรมที่ละเมิดต่อกฎหมายเลือกตั้งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดต่างก็รับทราบกันดีและทุกคนก็เห็นด้วยที่จะร่วมมือกันกระทำการ เพราะทุกคนมองเห็นแต่ประโยชน์ที่ได้รับ โดยไม่ได้คำนึงถึงโทษอันเกิดจากการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งดังกล่าวสำหรับการเดินทางของกลุ่มกำนันเขตอำเภอแม่จัน จากจังหวัดเชียงรายไปกรุงเทพมหานคร เพื่อพบปะกับนายขยงยุทธฯ รัฐมนตรีครั้งนี้ เป็นการเดินทางโดยเครื่องบิน และรถยนต์ผู้ของทางราชการ อีกทั้งยังนอนพักค้างโรงแรมมีระดับในกรุงเทพมหานคร จึงเป็นแฟชั่น (Fashion) การลอกเลียนแบบกันมาจากการเลือกตั้งในครั้งก่อนๆ และผู้ร่วมกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งครั้งนี้ มีความเข้าใจเบื้องต้นว่าแม้ว่าจะถูกจับได้ ก็สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นข้อกล่าวหาได้ดังเช่นทุกครั้งที่ผ่านมา แต่เนื่องจากครั้งนี้ มีผู้สังเกตการณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จังหวัดเชียงราย ของอีกพรรคการเมืองหนึ่ง ได้เฝ้าติดตามพฤติการณ์ของกลุ่มกำนันดังกล่าว และได้บันทึกการเคลื่อนไหว (วีดีโอ) เกี่ยวกับการเดินทางในครั้งนี้ไว้เป็นหลักฐานการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งครั้งนี้จึงถูกจับได้

3) สาเหตุการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

พิจารณาสาเหตุแห่งการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของนายบรรจงฯ นายเทศมนตรีตำบลจันทวี นายชัยวัฒน์ฯ กำนันตำบลจันทวี และนายดาบตำรวจมานิตย์ฯ ตำรวจติดตามนายขยงยุทธฯ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

1) นายบรรจงฯ นายชัยวัฒน์ฯ และนายดาบตำรวจมานิตย์ฯ มีเจตจำนงเสรีตัดสินใจเลือกกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากคำชมเชย หรือการ

ยอมรับของนายขงยุทธฯ รัฐมนตรี โดยไม่คำนึงว่าจะถูกจับได้ เพราะเชื่อว่าสามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นข้อกล่าวหาได้ดังเช่นทุกครั้งที่ผ่านมา

2) พฤติกรรมการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของนายบรรจงฯ นักการเมืองท้องถิ่น และนายชัยวัฒน์ฯ กำนัน เป็นการเรียนรู้จากการคบหาสมาคมกับนายขงยุทธฯ รัฐมนตรี ซึ่งเป็นนักการเมืองระดับชาติ ทำให้เรียนรู้ถึงเทคนิคการซื้อเสียงเลือกตั้ง และการสร้างแรงบันดาลใจให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติเป็นหัวคะแนน และเป็นผู้ซื้อเสียงเลือกตั้งแทนผู้สมัครฯ ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนว่าการซื้อเสียงเลือกตั้งเป็นค่านิยมร่วมที่ย่อมเกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยของการเลือกตั้ง สำหรับนายบรรจงฯ เป็นหัวคะแนนของนายขงยุทธฯ จึงการกระทำทุกอย่างเพื่อให้นายขงยุทธฯ ได้รับคะแนนเสียงเพิ่มขึ้น แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะผิดกฎหมายเลือกตั้งและได้เคยกระทำมาแล้วหลายครั้ง แต่ก็ไม่ถูกจับได้ เพราะไม่มีพยานหลักฐาน แต่ครั้งนี้ มีผู้สังเกตการณ์ที่เฝ้าติดตามพฤติกรรมดังกล่าว โดยได้บันทึกภาพเคลื่อนไหว (วิดีโอ) ไว้จึงเป็นพยานหลักฐานที่ไม่อาจปฏิเสธได้

3) การใช้เทคนิคในการซื้อเสียงเลือกตั้ง ด้วยการเชิญกลุ่มกำนันเดินทางโดยเครื่องบินจากจังหวัดเชียงรายไปกรุงเทพมหานคร และมีรถยนต์ตู้ของทางราชการให้บริการรับส่งรวมทั้งนอนพักค้างที่โรงแรมหรูในกรุงเทพมหานคร เป็นพฤติกรรมลอกเลียนแบบ ที่เคยใช้กับการหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองระดับประเทศในหลายจังหวัดที่ผ่านมา

4) จากปรากฏการณ์การเลือกตั้งที่ผ่านมา พบว่าเมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว แม้จะมีการจับได้ภายหลังว่าผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งแทนผู้สมัคร และเป็นผลให้ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ศาลก็จะลงโทษให้ใบแดง หรือใบเหลือง เฉพาะผู้สมัครเท่านั้น มิได้ลงโทษถึงหัวคะแนน หรือผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นความคุ้มค้ำกับความเสียงกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร เพราะไม่ต้องถูกลงโทษเช่นเดียวกับผู้สมัคร

4.1.2 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 7677/2551 วันที่ 11 กันยายน 2551

คดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ขอให้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่) ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง กับนายเอี่ยม ทองใจสด ผู้คัดค้านที่ 1 นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์ ผู้คัดค้านที่ 2 และนายสุรศักดิ์ อนุธรรมพันธ์ ผู้คัดค้านที่ 3 (แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา, คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 7677/2551 วันที่ 11 กันยายน 2551: 1-56)

1) ข้อเท็จจริงของคดี

ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2551 สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 ผลปรากฏว่า นายเอี่ยม ทองใจสด นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์และนายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์ ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคพลังประชาชน ได้รับเลือกตั้ง

นายเอี่ยม ทองใจสด ผู้สมัคร เป็นบิดาของนายอัครเดช ทองใจสด ซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับนายพิพัฒน์ชัย ภักฤษตานนท์ เจ้าของสถานที่จัดงานเลี้ยง เป็นอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์และเป็นเลขานุการนายอัครเดชฯ

คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้วันที่ 15 ธันวาคม 2550 เป็นวันเลือกตั้งล่วงหน้าและเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2550 เวลาประมาณ 15 นาฬิกา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ชับไม้แดง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในตำบลชับไม้แดงจำนวนเกินกว่า 25 คน รวมทั้งนายพิพัฒน์ชัยฯ ไปร่วมชุมนุมกันที่ศาลาที่เกิดเหตุ นายพิพัฒน์ชัยฯ ได้นำน้ำดื่มสิงห์ น้ำอัดลมและแก้วนํ้ามาวางบนโต๊ะใหญ่และโต๊ะเล็กในศาลาที่เกิดเหตุ เพื่อให้บริการแก่ผู้ที่มาร่วมชุมนุมดื่มกิน ต่อมา มีการนำสุราแดง (แม่โขง หงส์ทอง) โชคดีสิงห์และอาหารแห้งประเภทไก่ทอดเป็นกล่องหมูทอด กระเทียม ผรั่งและถั่วต้ม ขณะเดียวกันนายสำราญ อินจำปา ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ อีกพรรคการเมืองหนึ่ง ซึ่งยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งฯ ได้ส่งทีมงานปะปนเข้าไปร่วมงานด้วยและบันทึกเทปอัดเสียงการพูดคุย ถ่ายภาพนิ่งและถ่ายวิดีโอไว้เป็นหลักฐาน พบว่านายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์ ผู้สมัคร 1 ใน 3 คน ของผู้สมัครที่ถูกร้องคัดค้านฯ เข้าไปพูดแนะนำตัวหาเสียงผ่านเครื่องขยายเสียงให้ช่วยไปลงคะแนนเลือกตั้งให้ผู้สมัครทั้งสามในศาลาที่เกิดเหตุ ครู่หนึ่งแล้วกลับไป ขณะเดียวกันมีนายวสันต์ฯ และนางวันเพ็ญฯ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ก็ช่วยพูดหาเสียงให้ในทำนองเดียวกัน หลังจากนั้นนายสมชายฯ นายกองคํการบริหารส่วนตำบลชับไม้แดง ได้มอบเงิน 40,000 บาทให้นางบังอรฯ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลชับไม้แดง เป็นคนแจกเงินให้ผู้ที่มาร่วมงานทุกคนฯ ละ 1,000 บาท

ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) วินิจฉัยได้ว่ากรณีเป็นไปตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงมีเหตุให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2

จำนวน 3 คนใหม่แทนผู้คัดค้านทั้งสาม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 239 วรรคสอง⁴ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 111 จึงมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 3 คนใหม่ แทนนายเอี่ยมทองใจสด นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์ และนายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์⁵

2) พฤติการณ์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

จากคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ดังกล่าวพิจารณาได้ว่า การที่ศาลฎีกาได้มีคำสั่งให้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 3 คนใหม่ แทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสามคนที่ถูกใบเหลือง จะเห็นได้ว่าผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครหลายคนที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่น มีพฤติกรรมเป็นจัดเลี้ยงผู้มีสิทธิเลือกตั้งและแจกเงินซื้อเสียงในลักษณะร่วมมือกันทำอย่างเป็นขบวนการ ซึ่งเป็นการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง มาตรา 53 (1) (4)⁶ ได้แก่ (1) นายพิพัฒน์ชัย ภักร์ชตานนท์ เจ้าของสถานที่จัดงานเลี้ยง เป็นอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ และเป็นเลขานุการของนายอัครเดช ทองใจสด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นบุตรชายของนายเอี่ยมทองใจสด ผู้สมัคร (2) นายสมชาย พุ่มมาลา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลขับไม้แดง อำเภอวังสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

⁴มาตรา 239 วรรคสอง ในกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลฎีกาได้รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้ จนกว่าศาลฎีกาจะมีคำสั่งยกคำร้อง ในกรณีที่ศาลฎีกา มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งใดหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลง, มาตรา 293 วรรคสอง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.

⁵องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) จำนวน 3 คน ได้แก่ นายนันท์ชัย เพ็ชรสนอง นายสุรภพ ปัทมะสุคนธ์ และนางนงพวรรณ อินทรมพรรษ์, แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา, คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 7677/2551 วันที่ 11 กันยายน 2551, หน้า 56.

⁶มาตรา 53 ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใดหรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ หรือ สัญญาว่าจะให้เงิน หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด ฯลฯ

(4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด ฯลฯ

(3) นายวสันต์ ทงมีแสง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ (4) นางวันเพ็ญ อู่ยตา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ และ (5) นางบังอร อเนกพงษ์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซับไม้แดง ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครทั้ง 5 คน ร่วมกันกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งโดยมีการวางแผน แบ่งงานกันทำอย่างเป็นขบวนการ ดังนี้

นายสมชายฯ นายวสันต์ฯ และนางวันเพ็ญฯ เป็นผู้คอยนัดแนะทางโทรศัพท์ และงูใจ ชักชวน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซับไม้แดง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในตำบลซับไม้แดงจำนวนเกินกว่า 25 คน ให้มาร่วมงานเลี้ยง ที่เรือนรับรองด้านหลังสถานีบริการน้ำมันศาลเท็กซ์ ตำบลไม้แดง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีนายพิพัฒน์ชัยฯ เป็นเจ้าของกิจการเพื่อช่วยนายเอี่ยม ทองใจสด ผู้สมัครรับเลือกตั้งและนางบังอรฯ ได้รับเงินจากนายสมชายฯ จำนวน 40,000 บาท ทำหน้าที่แจกเงินให้แก่ผู้มาร่วมงานเลี้ยงทุกคนๆ ละ 1,000 บาท

พฤติกรรมดังกล่าว เป็นการวางแผนอย่างเป็นขบวนการ และอาจเคยดำเนินการ เช่นนี้ในพื้นที่อื่นด้วยเช่นกัน แต่ไม่ถูกจับได้และที่ครั้งนี้ถูกจับได้ เพราะผู้สมัครฯ จากพรรคการเมืองอื่นได้ส่งทีมงานเข้าปะปนในงานเลี้ยง และบันทึกเทปอัดเสียงการพูดคุย ถ่ายภาพนิ่งและถ่ายวิดีโอไว้เป็นหลักฐานจึงทำให้ต้องจำนนต่อพยานหลักฐาน

ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นไปตามทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างของเอเคอร์ (Aker's Social Learning Theory) ที่กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ได้เคยรับรู้พฤติกรรมการจัดเลี้ยง และแจกเงินในการหาเสียงเลือกตั้งที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่หาเสียงตำบลอื่นหรืออำเภออื่น แต่สามารถหลบหลีกหรือหลีกเลี่ยงจากการถูกจับได้ ซึ่งเป็นการสนับสนุนที่แตกต่างกันในทางลบ (Negative Reinforcement) ที่กลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้เรียนรู้จากการเลียนแบบ (Imitation) โดยการจัดเลี้ยงและการซื้อเสียงเลือกตั้งในลักษณะเช่นนี้ทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อมจากการเลือกตั้งครั้งก่อนๆ หรือจากการหาเสียงเลือกตั้งในพื้นที่หาเสียงตำบลอื่นหรืออำเภออื่น

3) สาเหตุการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

พิจารณาสาเหตุแห่งการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของนายพิพัฒน์ชัยฯ นายสมชายฯ นายวสันต์ฯ นางวันเพ็ญฯ และนางบังอรฯ มีดังนี้

1) นายพิพัฒน์ชัยฯ นายวสันต์ฯ และนางวันเพ็ญฯ ซึ่งเป็นและเคยเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์กับนายอัครเดช ทองในสด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นบุตรชายของนายเอี่ยม ทองใจสด ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงต้องการสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ในการการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ ด้วยการชักชวนผู้นำท้องถิ่นของตำบลชัยไม่แดงมาร่วมรับฟังการปราศรัยของผู้สมัครฯ โดยใช้สถานที่ศาลาที่พักซึ่งอยู่ใกล้สถานบริหรน้ำมันและสถานีบริการก๊าซของนายพิพัฒน์ชัยฯ เป็นสถานที่จัดเลี้ยง และแจกเงินซื้อเสียงเลือกตั้ง

2) การที่นายสมชายฯ และนางบังอรฯ ซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เป็นคนแจกเงินให้แก่ผู้ที่มาร่วมงานเลี้ยงทุกคนๆ ละ 1,000 บาทนั้น ย่อมเกิดขึ้นจากการลอกเลียนแบบวิธีการเช่นนี้ จากการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรายดังกล่าวในพื้นที่ตำบลอื่นหรืออำเภออื่นแต่ไม่ถูกจับได้ เพราะไม่มีพยานหลักฐาน

4.2 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2552 กรณีสั่งให้เพิกถอนการเลือกตั้งหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

จากการศึกษาคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในช่วงปี พ.ศ. 2552 เฉพาะคดีที่ขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือขอให้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ และศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการเลือกตั้งรวมทั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ มีจำนวน 3 คดี ได้แก่

4.2.1 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1037/2552 เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552

คดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง) ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง กับนายสินชัย ตันศิริตนานนท์ ผู้คัดค้าน (แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1037/2552 เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552 : 1-14)

1) ข้อเท็จจริงของคดี

เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2550 ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 นายสินชัย ตันศิริตนาพันธ์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดสุรินทร์ หมายเลข 5 พรรคเพื่อแผ่นดิน

ต่อมาเมื่อผู้สมัครฯ รายอื่นยื่นคำร้องคัดค้านว่า ระหว่างวันที่ 3 ธันวาคม 2550 ถึงวันที่ 22 ธันวาคม 2550 ตัวแทน (หัวคะแนน) ของนายสินชัยฯ ให้เลื่อยีคมีปก (โบล) สีเหลืองคาคสีส้ม มีข้อความด้านหลังเสื้อ ว่า “หมอสิน” แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่อำเภอสังขะ อำเภอบัวเชด อำเภอปราสาท และอำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ นายสินชัยฯ และนายสินชัยฯ รับว่าได้แจกเสื้อยืดดังกล่าวให้ผู้ช่วยเหลือของตน จำนวน 2,518 คน เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์คนละ 1 ตัว และแจ้งว่าได้ขออนุญาต คณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว

ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ได้พิเคราะห์แล้วจากพยานหลักฐานแล้วพบว่า มีผู้ที่ได้รับเสื้อหลายรายในจำนวนคนที่ได้รับแจกจ่ายเสื้อจำนวน 1,800 ตัว ไม่ปรากฏว่าอยู่ในบัญชีรายชื่อของอาสาสมัครซึ่งเป็นผู้ช่วยในการหาเสียงเลือกตั้งของนายสินชัยฯ แต่อย่างใด

ดังนั้น นายสินชัยฯ จึงเป็นผู้รู้เห็นเป็นใจให้ตัวแทนหรือหัวคะแนน ให้ทรัพย์สิน เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงให้แก่ตนเอง อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 237 วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 53 วรรคหนึ่ง (1) ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีผลทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดสุรินทร์ ในส่วนที่เกี่ยวกับนายฉัตรชัยฯ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายฉัตรชัยฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 111 วรรคหนึ่ง

ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสินชัย ตันศิริตนาอนนท์ ผู้สมัครฯ มีกำหนด 5 ปี นับแต่วันที่มิคำสั่ง⁷

2) พฤติการณ์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

ตัวแทน (หัวคะแนน) ซึ่งเป็นผู้ช่วยในการหาเสียงเลือกตั้งของนายสินชัยฯ จำนวน 2,518 คน เป็นผู้แจกสื่อชนิดมีปก (โปสเตอร์) สีเหลืองคาดสีส้มมีข้อความด้านหลักชื่อว่า “หมอลิ้น” ดังกล่าวให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 1,800 ตัว ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงให้แก่นายสินชัยฯ ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ย่อมรู้มาก่อนว่าการกระทำของตนเองหรือกลุ่มตนเองนั้น เป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง ทำให้ผู้สมัคร (นายสินชัยฯ) ต้องถูกศาลสั่งลงโทษให้ใบแดง โดยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลา 5 ปี

3) สาเหตุการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

เกิดขึ้นเพราะ ผู้สมัคร ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายในเรื่องการห้ามแจกจ่ายทรัพย์สิน (สื่อชนิด) ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่ใช่หัวคะแนน หรือผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนให้กับตนเองหรือผู้สมัครรายอื่น

4.2.2 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1978/2552 วันที่ 20 มีนาคม 2552

คดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่) ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง กับนายพนพล พลเชื้อ ผู้คัดค้านที่ 1 และนายกิตติพงษ์ พรหมชัยนันท์ ผู้คัดค้านที่ 2 (แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา, คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1978/2552 วันที่ 20 มีนาคม 2552: 1-35)

⁷ องค์คณะผู้พิพากษา ได้แก่ นางนพวรรณ อินทร์พรชัย นายสนอง เล่าศิริวรกต และนายสุรภพ ปัทมะสุคนธ์, แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา, คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1037/2552 เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552, หน้า 14.

1) ข้อเท็จจริงของคดี

เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2550 ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ผู้คัดค้านทั้งสอง (นายนพดล พลเชื้อ ผู้คัดค้านที่ 1 และนายกิตติพงษ์ พรหมชัยนันท์ ผู้คัดค้านที่ 2) เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ 3 หมายเลข 7 และหมายเลข 8 พรรคเพื่อแผ่นดิน ปรากฏว่าผู้คัดค้านที่ 1 (นายนพดล พลเชื้อ) ได้รับการเลือกตั้ง

เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2550 ซึ่งเป็นวันก่อนวันที่ 25 ตุลาคม 2550 ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไป นายเอกภาพ พลเชื้อ ได้จัดการปราศรัยหาเสียงแนะนำตัวผู้คัดค้านทั้งสอง (ผู้คัดค้านที่ 1 นายนพดล พลเชื้อ ซึ่งมีศักดิ์เป็นหลานชาย ขณะนั้นดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอ โพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด และผู้คัดค้านที่ 2 นายกิตติพงษ์ พรหมชัยนันท์ ทีมงาน ซึ่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด) ที่บ้านสวนของนายเอกภาพฯ เสร็จการปราศรัยมีการแจกเงินให้แก่ผู้มาฟังปราศรัย

เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2550 ซึ่งเป็นวันหลังจากวันที่ 25 ตุลาคม 2550 ที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไป นายหนูจันทร์ฯ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลลุ่มเม่า อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ตัวแทน (หัวหน้าแผน) ของนายเอกภาพฯ มาชักชวนชาวบ้านไปฟังคำปราศรัยที่บ้านเหล่าน้อย โดยจะจ่ายค่ารถจำนวน 300 บาท ค่าฟังการปราศรัย จำนวน 200 บาท เวลาประมาณ 9 นาฬิกา นายเอกภาพฯ ได้ปราศรัยแนะนำตัวผู้คัดค้านทั้งสองโดยบอกชาวบ้านให้ช่วยเหลือนาย นพดลฯ ซึ่งเป็นหลานชาย หากได้รับเลือกตั้งก็เหมือนกับเลือกนายเอกภาพฯ เป็นผู้แทนเช่นกัน เมื่อจบการปราศรัย นายเอกภาพฯ ได้ให้ทีมงานคือ นายบุญลู่ฯ กำนันตำบลลุ่มเม่า นำเงินมาจ่ายให้ชาวบ้านก่อนขึ้นรถกลับบ้าน เป็นค่ารถคันละ 300 บาท และค่าฟังการปราศรัย 200 บาท

ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ได้พิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีแล้ว เชื่อว่านายเอกภาพ พลเชื้อ เป็นผู้ดำเนินการวางแผนเรื่องดังกล่าวร่วมกับนายนพดลฯ และนายกิตติพงษ์ฯ ผู้คัดค้านทั้งสองตั้งแต่นั้น เพื่อประสงค์ให้นายนพดลฯ ซึ่งเป็นหลานชายและนายกิตติพงษ์ฯ ซึ่งลงสมัครรับเลือกตั้งในทีมเดียวกันกับนายนพดลฯ ได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่านาย นพดลฯ และนายกิตติพงษ์ฯ เป็นผู้ก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำของนายเอกภาพฯ

ในการนำคนไปฟังการปราศรัยและแจกเงินให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปฟังการปราศรัยที่บ้านสวนของ นายเอกภาพฯ เมื่อวันที่ 20 และ 28 ตุลาคม 2550 เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง

พิจารณาเห็นว่ากรกระทำของผู้คัดค้านทั้งสอง เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2550 ที่บ้านสวนของนายเอกภาพฯ เกิดขึ้นหลังจากวันที่ 25 ตุลาคม 2528 ซึ่งเป็นวันที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 และก่อนวันเลือกตั้ง แม้ในขณะที่การกระทำดังกล่าว ผู้คัดค้านทั้งสองยังไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 53 แม้มีการกระทำเพียงครั้งเดียว ก็มีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ 3 มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

กรณีจึงต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านทั้งสองและให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ 1 จำนวน 1 คนใหม่แทนผู้คัดค้านที่ 1 (นายนพดล พลเชื้อ) ตามบทบัญญัติมาตรา 111 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550

ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายนพดล พลเชื้อ ผู้คัดค้านที่ 1 และนายกิตติพงษ์ พรหมชัยนันท์ ผู้คัดค้านที่ 2 มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ มีคำสั่งและให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ 3 ใหม่ จำนวน 1 คน แทนนายนพดล พลเชื้อ ผู้คัดค้านที่ 1⁸

2) พฤติการณ์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

จากคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ดังกล่าวพิจารณาได้ว่า การที่ศาลฎีกาได้มีคำสั่งให้ใบแดงนายนพดล พลเชื้อ ผู้สมัคร และนายกิตติพงษ์ พรหมชัยนันท์ ผู้สมัคร มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ มีคำสั่งและให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ 3 ใหม่ จำนวน 1 คน แทนนายนพดล พลเชื้อ ผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน

⁸องค์คณะผู้พิพากษา 3 คน ได้แก่ นายพิทักษ์ คงจันทร์ นายณรงค์ ชนะปกรณ์ และนายวิระวัฒน์ ปวรอาจารย์, แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา, คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1978/2552 วันที่ 20 มีนาคม 2552, หน้า 35.

ราษฎรและลูกโปแดงนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร จำนวน 3 คน ที่มีพฤติการณ์กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งด้วยการแจกเงินซื้อเสียงเลือกตั้ง ในลักษณะเป็นตัวการร่วมกัน ได้แก่ นายเอกภาพ พลซื่อ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ถูกตัดสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นตัวแทน (หัวคะแนน) และมีศักดิ์เป็นอาของนายนพดลฯ นายหนูจันทร์ แผล่ง สะท้อน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลอุ่มเม่า อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ตัวแทน (หัวคะแนน) ของนายเอกภาพฯ และนายบุญลุล พลเยี่ยม กำนันตำบลอุ่มเม่า นำเงินมาจ่ายให้ชาวบ้านก่อนขึ้นรถกลับบ้าน เป็นค่ารถยนต์ คันละ 300 บาท และค่าฟังการปราศรัยคนละ 200 บาท และพฤติการณ์ในการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้ก่อ ผู้บงการ หรือผู้ทำให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งจนทำให้ นายนพดล พลซื่อ ผู้สมัคร และนายกิตติพงษ์ พรหมชัยนันท์ ผู้สมัครทั้งสองคนต้องถูกใบแดง ห้ามสมัครรับเลือกตั้งมีกำหนด 5 ปี มีต้นเหตุหรือที่มาจากการกระทำของนายเอกภาพฯ ทั้งสิ้น เพราะเป็นผู้วางแผน ผู้ก่อ ผู้ใช้ ผู้จ้างวานและเป็นผู้บงการให้มีการนัดหมายชาวบ้านมาฟังการปราศรัยของตนเอง เพื่อช่วยเหลือผู้สมัครทั้งสองคนและเมื่อจบการปราศรัยแล้วได้สั่งให้ทีมงาน (นายบรรลุลฯ) เป็นผู้แจกเงินให้ชาวบ้านเป็นค่ารถยนต์และค่าฟังการปราศรัย

3) สาเหตุการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

เกิดขึ้นเพราะนายเอกภาพฯ ได้เคยกระทำผิดเช่นนี้มาก่อน แต่ไม่เคยถูกจับได้ จึงกระทำผิดซ้ำอีกบ่อยครั้งและแม้ว่าในครั้งนี้ ตนเองจะถูกจับได้ แต่ตนเองและทีมงานอีกสองคนคือ นายหนูจันทร์ และนายบรรลุลฯ ก็ไม่ต้องรับโทษ เพราะผู้รับโทษกลับเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นบุคคลที่ตนเองให้การสนับสนุนทั้งสองคน

4.2.3 คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 8428/2552 เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2552

คดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ขอให้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่) ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้องกับนายจิตร ชัยนิคม ผู้คัดค้าน (แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา, คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 8428/2552 เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2552: 1-17)

1) ข้อเท็จจริงของคดี

เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2551 ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม เขตเลือกตั้งที่ 1 จำนวน 1 ตำแหน่ง แทนตำแหน่งที่

ว่างในวันที่ 11 มกราคม 2552 และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งให้นายขจิตร ชัยนิคม ผู้สมัคร หมายเลข 4 พรรคเพื่อไทย เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคามในเขตเลือกตั้งดังกล่าว แต่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้สมัครฯ หมายเลข 1 พรรคเพื่อแผ่นดินและผู้สมัครหมายเลข 2 พรรคประชากรฯ ได้ยื่นคำร้องคัดค้านว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม เขตเลือกตั้งที่ 1 ในส่วนที่เกี่ยวกับ นายขจิตร ชัยนิคม ผู้สมัคร มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2552 เวลาประมาณ 21 นาฬิกา นายขจิตฯ หาเสียงในงานคืนสู่เหย้าโรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ ตำบลหนองโน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม (นายสุรจิตร ยนต์ตระกูล) และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม (นายสุทิน คลังแสง) ได้ขึ้นเวทีหมอลำพูดปราศรัยสนับสนุนนายขจิตร ชัยนิคม ผู้สมัคร ให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม และเชิญนายขจิตฯ ให้ขึ้นเวทียกมือไหว้ประชาชนที่มาชมการแสดงหมอลำ ประมาณ 600 คน แล้วลงจากเวทีและกลับออกจากงาน

ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ได้ไต่สวนและพิเคราะห์แล้ว พฤติการณ์ของนายขจิตรฯ เป็นการแสดงให้ประชาชนที่อยู่ในบริเวณงานเข้าใจว่านายขจิตรฯ เป็นกลุ่มเดียวกันกับคณะของนายสุทิน คลังแสง ซึ่งเป็นผู้จัดงานหรือสนับสนุนให้มีการจัดงาน ทั้งนี้ เพื่อถือเอาประโยชน์จากการจัดงานมหรสพหรือสนับสนุนให้มีการจัดงานมหรสพดังกล่าว จูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนให้แก่ นายขจิตรฯ ทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ต้องเลือกตั้งใหม่ แม้ว่าผลคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่เกิดเหตุของนายขจิตรฯ จะมีคะแนนเสียงน้อยกว่าผู้สมัครรายอื่น ไม่ใช่ข้อสำคัญ และไม่อาจทำการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับกลายเป็นชอบขึ้นมาได้

ศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม เขตเลือกตั้งที่ 1 จำนวน 1 คน ใหม่แทนนายขจิตร ชัยนิคม⁹

⁹ องค์คณะผู้พิพากษา ได้แก่ นางนพวรรณ อินทรมพรรษ์ นายสนองศรีวงศ และนายสุรภพ ปัทมะสุคนธ์, แผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา, คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 8428/2552 เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2552, หน้า 17.

2) พฤติการณ์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับ
ผู้สมัคร

นายสุทิน คลังแสง อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นอดีต
กรรมการบริหารพรรคพลังประชาชน ซึ่งถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรค และเพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้งนายสุจิตร์ ขนัตต์ตระกูลและนายจิรวัดน์ ศิริพานิชย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด
มหาสารคาม พรรคเพื่อไทย เป็นผู้ขึ้นเวทีของคณะหมอลำก่อนที่จะเปิดการแสดง และนายสุทินฯ
เป็นผู้พูดปราศรัยเกี่ยวกับเรื่องการเมือง ความตอนหนึ่งว่า “ตัดสิทธิสุทิน ต้องมีคนหนึ่งแทน
เพราะฉะนั้น ถ้าพี่น้องเลือกวันที่ 11 เอาเพื่อไทยเหมือนเดิม ก็จะได้เพื่อไทย 3 คน ผู้ในสภา
บวกสุทิน คลังแสง ผู้นอกสภา เอาแบบนั้น วันนี้ฝากสั้นๆ เขาสมัครแทนผมคือ คุณขจิตร์ ชัยนิคม
ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เขต 1 มหาสารคาม หมายเลข 4 พรรคเพื่อไทย” จากนั้นนายขจิตร์ฯ ได้ขึ้นปรากฏ
ตัวบนเวทีพร้อมยกมือไหว้ประชาชนที่มาชมการแสดงหมอลำ แล้วนายสุทินฯ ได้กล่าวเปิดงานฯ

พฤติการณ์ของนายสุทินฯ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว ทำให้นายขจิตร์ฯ
ได้รับประโยชน์จากการจัดงานหมอลำดังกล่าวกว่า ซึ่งเป็นการจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ลงคะแนนให้แก่ นายขจิตร์ฯ โดยใช้ประโยชน์จากการจัดหมอลำ นายสุทินฯ จึงเป็นตัวการ
หรือผู้ก่อให้เกิดความผิดกฎหมายเลือกตั้งในเรื่องการห้ามจัดหมอลำ เพื่อหาเสียงเลือกตั้ง

3) สาเหตุการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

เกิดขึ้น เพราะนายสุทินฯ เป็นอดีตนักการเมืองระดับประเทศมาเป็นเวลานานได้
เรียนรู้พฤติกรรมการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการเช่นนี้มาก่อน จึงเข้าใจไปเองว่าการกล่าวปราศรัยบน
เวทีหมอลำของตน ไม่ได้กล่าวในฐานะผู้สมัคร และไม่ได้หาเสียงเลือกตั้งโดยตรง จึงไม่น่าจะผิด
กฎหมาย และการที่นายขจิตร์ฯ ขึ้นไปปรากฏตัวบนเวทีพร้อมยกมือไหว้ประชาชนที่มาชมการแสดง
หมอลำก็มีได้กล่าวถ้อยคำใดๆ อันเป็นการหาเสียงเลือกตั้ง จึงไม่น่าจะผิดกฎหมายเลือกตั้ง และด้วย
ความเข้าใจผิดในวัฒนธรรมการหาเสียงแบบเดิมๆ จึงทำให้นายสุทินฯ กลายเป็นต้นเหตุที่ทำให้ นาย
ขจิตร์ฯ ต้องถูกศาลฎีกาให้ใบเหลืองและทำให้มีการเลือกตั้งใหม่

4.3 แนวทางป้องกันการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

จากการศึกษาวิเคราะห์คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของคดีพฤติการณ์การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครและสาเหตุการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ทำให้เห็นว่า แนวทางป้องกันการทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครคือ

4.3.1 การตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ให้ร่วมรับผิดชอบและถูกลงโทษเช่นเดียวกับผู้สมัครด้วยเช่นกัน โดยกำหนดบทลงโทษที่มีความรุนแรง ให้ถือเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ ต้องรับโทษทางอาญา ทั้งจำทั้งปรับ รับผิดชอบทางแพ่งในการชดเชยค่าเสียหายที่ทำให้ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่และรับโทษทางการเมือง โดยต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 5 ปีเช่นเดียวกับผู้สมัคร

4.3.2 การปิดช่องโอกาสในการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร โดยบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งอย่างแน่นนอน เสมอภาคและรวดเร็ว

4.3.3 การเยียวยาสภาพจิตใจของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครที่ต้องได้รับโทษทางอาญา ทางแพ่งและทางการเมือง โดยมองว่า “ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครที่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งดังกล่าว เปรียบเสมือน ผู้ป่วยที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษา ฟันฟูสภาพจิตใจ”

4.3.4 การปรับสภาพแวดล้อมของสังคม ชุมชนให้เอื้อต่อการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครซ้ำอีก ด้วยการเฝ้าระวัง และปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมให้ต่อต้านการซื้อสิทธิ ขายเสียง โดยป้องกันไม่ให้คนทั่วไปที่อยู่ในสังคมต้องกลายเป็นผู้ขายเสียงเลือกตั้ง หรือเป็นผู้ยอมรับว่าการซื้อเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมายด้วยการปรับสภาพแวดล้อมทั้งในระดับมหภาค (ระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง) และระดับจุลภาค (ระบบครอบครัว สถานศึกษา กลุ่มเพื่อน และการประกอบอาชีพที่สุจริต) ให้มีความเหมาะสม

4.3.5 การลดช่องโอกาสการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ด้วยการสร้างจิตสำนึกความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้มีทัศนคติดำรงอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต

4.3.6 การสร้างสัมพันธภาพของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครและผู้สมัครรับเลือกตั้งให้เป็นร่วมกันปฏิเสธทุจริตการเลือกตั้ง และต่อต้านการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง

4.3.7 การใช้มาตรการลงโทษทางสังคม โดยเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลการลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งให้สมาชิกในสังคมได้รับรู้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงและสังคมใช้วิธีการต่อต้าน และไม่คบค้าสมาคมกับผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อคนในสังคมที่คิดจะกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่กล้าที่จะมีส่วนร่วมในการกระทำผิด เพราะโอกาสที่จะถูกสมาชิกในสังคมจับได้มีสูงมาก ซึ่งหมายถึงการลดโอกาสการกระทำผิดให้เหลือน้อยที่สุด และเพิ่มโอกาสในการจับกุมคนกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งให้ได้มากที่สุดเช่นกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา วิเคราะห์พฤติกรรมและสาเหตุในการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร โดยศึกษาจากกรณีศึกษาซึ่งเป็นคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 ที่มีคำวินิจฉัยในการตัดสินลงโทษผู้สมัคร ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด จำนวน 5 คดี และผลการศึกษา วิเคราะห์ สามารถสรุปผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางป้องกันการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครดังกล่าวได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา วิเคราะห์พฤติกรรมและสาเหตุในการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร โดยศึกษาจากกรณีศึกษาซึ่งเป็นคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 ที่มีคำวินิจฉัยในการตัดสินลงโทษผู้สมัคร ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด จำนวน 5 คดีดังกล่าว สามารถสรุปพฤติกรรมและสาเหตุการกระทำผิดความผิดจำแนกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

5.1.1 พฤติกรรมการกระทำความผิด สรุปได้ 2 ลักษณะ คือ

1) พฤติกรรมการกระทำความผิดของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร มีลักษณะเป็นการคบหาสมาคมที่แตกต่าง

กล่าวคือ เมื่อพิจารณาจากคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 แล้ว ทำให้เห็นว่าในการตั้งคดีของศาลฎีกาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแก่ผู้สมัคร (ใบแดง)

หรือให้เลือกตั้งใหม่แทนผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้ง โดยผู้นั้นยังมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้อีก (ใบเหลือง) มีที่มาจากพฤติกรรมการกระทำความผิดของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ในลักษณะที่เป็นการคบหาสมาคมที่แตกต่าง โดยมีการสมคบกัน หรือคบหาสมาคมกัน และร่วมกันกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งอย่างเป็นขบวนการ มีการวางแผนนัดหมายกันไว้อย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนเป็นตอน และผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครทุกคนมีพฤติการณ์เข้าข่ายเป็นตัวการร่วมกันในการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งทั้งสิ้น ตามกรณีตัวอย่าง 3 คดี คือ

1) คดีเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายขงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน ที่จังหวัดเชียงราย (ใบแดง) และให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนนางสาวละออง ดิยะไพรัช ซึ่งเป็นน้องสาวของนายขงยุทธฯ (ใบเหลือง) ทำให้เห็นว่ามีพฤติกรรมการกระทำความผิดของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครหลายคน คือ คนแรก นายบรรจงฯ นายเทศมนตรีตำบลจันจว้า ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะของนายขงยุทธฯ คนที่สอง นายชัยวัฒน์ฯ กำนันตำบลจันจว้า และคนที่สาม นายดาบตำรวจมานิตย์ฯ ตำรวจติดตามนายขงยุทธฯ ซึ่งพฤติการณ์ของบุคคลทั้งสามราย มีลักษณะเป็นการสมคบกัน หรือคบหาสมาคมกัน และร่วมกันกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ มีการวางแผนนัดหมายกันไว้อย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนเป็นตอน ด้วยการจ่ายเงินซื้อเสียงล่วงหน้าให้แก่กลุ่มกำนันอำเภอแม่จัน ซึ่งพฤติกรรมที่ละเมิดต่อกฎหมายเลือกตั้งในครั้งนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดต่างก็รับทราบกันดี และทุกคนก็เห็นด้วยที่จะร่วมมือกันกระทำการ เพราะทุกคนมองเห็นแต่ประโยชน์ที่ได้รับโดยไม่ได้นิ่งถึงว่าหากถูกจับได้ จะต้องถูกลงโทษหรือไม่ เพราะที่ผ่านมาไม่เคยมีการลงโทษผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครแต่อย่างใด

2) คดีให้มีการเลือกตั้งใหม่ แทนผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 3 คน คือ นายเอี่ยม ทองใจสด นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์ และนายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์ (ใบเหลือง) ทำให้เห็นว่ามีพฤติกรรมการกระทำความผิดของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครหลายคน คือ คนที่หนึ่ง นายพิพัฒน์ชัยฯ เจ้าของสถานที่จัดงานเลี้ยง เป็นอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ และเป็นเลขานุการของนายอัครเดช ทองใจสด นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นบุตรชายของนายเอี่ยม ทองใจสด ผู้สมัครคนที่สอง นายสมชายฯ นายองค์การบริหารส่วนตำบลซับไม้แดง คนที่สาม นายวสันต์ฯ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ คนที่สี่ นางวันเพ็ญฯ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์และคนที่ห้า นางบังอรฯ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซับไม้แดง ซึ่งบุคคลทั้งห้ารายเป็นนักการเมืองท้องถิ่น มีพฤติการณ์สมคบกันหรือคบหาสมาคมกัน โดยการจัดเลี้ยงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้นำหมู่บ้านและชุมชน และมีการแจกเงินซื้อเสียงในลักษณะมีการวางแผนและแบ่งงานกันทำอย่างเป็นขบวนการ โดยนายสมชายฯ นายวสันต์ฯ และนางวันเพ็ญฯ เป็นผู้คอยนัดแนะทาง

โทรศัพท์ และจงใจ ชักชวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยไม่แดง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในตำบลชัยไม่แดง จำนวนมากกว่า 25 คนให้มาร่วมงานเลี้ยง ที่เรือนรับรอง ซึ่งมีนายพิพัฒน์ชัยฯ เป็นเจ้าของและมีการหาเสียงให้นายเอี่ยม ทองใจสด ผู้สมัคร โดยมีนางบังอรฯ ซึ่งได้รับเงินจากนายสมชายฯ จำนวน 40,000 บาท ทำหน้าที่แจกเงินให้แก่ผู้ที่มาร่วมงานเลี้ยงทุกคนๆ ละ 1,000 บาท

3) คดีให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายนพดล พลเชื้อ ผู้สมัครฯ (ใบแดง) และนายกิตติพงษ์ พรหมชัยนันท์ ผู้สมัคร (ใบแดง) และให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนนายนพดลฯ จำนวน 1 คน ที่จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ 3 ทำให้เห็นว่ามีพฤติกรรมการกระทำความผิดของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครหลายคน คือ นายเอกภาพฯ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ถูกเพิกถอนสิทธิทางการเมือง มีศักดิ์เป็นอาของนายนพดลฯ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าของนายนพดลฯ และนายกิตติพงษ์ฯ ผู้สมัครทั้งสองคน มีพฤติการณ์เป็นตุลาการ ผู้ใช้หรือผู้บงการให้มีการนัดหมายผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาฟังการปราศรัยหาเสียงของตนเอง โดยมีนายหนูจันทร์ฯ ผู้ใหญ่บ้าน และนายบุญลู่ฯ กำนันตำบลอู่เม่า เป็นตัวการในการแจกเงินซื้อเสียงให้ชาวบ้านที่มาฟังปราศรัยของนายเอกภาพฯ ก่อนที่จะขึ้นรถกลับบ้านเป็นค่ารถยนต์ คันละ 300 บาท และค่าฟังการปราศรัยคนละ 200 บาท

2) พฤติกรรมการลอกเลียนแบบการกระทำความผิดของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

กล่าวคือ เมื่อพิจารณาจากคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 ทั้ง 5 คดีแล้ว ทำให้เห็นว่ามีกรลอกเลียนแบบการหาเสียงเลือกตั้งที่เคยเกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งก่อนๆ แต่ไม่ถูกลงโทษว่าเป็นการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น หัวหน้าคนนัดหมาย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนไปพบปะกันที่โรงแรมหรูนอกเขตเลือกตั้งและมีการแจกเงินซื้อเสียงล่วงหน้า หรือการให้หัวหน้าคนนัดหมายผู้นำหมู่บ้าน ชุมชนไปร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์แล้วเชิญผู้สมัครไปหาเสียง เสร็จแล้วให้หัวหน้าคนแจกเงินซื้อเสียงล่วงหน้า หรือการให้หัวหน้าหรือผู้ช่วยหาเสียงของผู้สมัครเป็นผู้แจกจ่ายสิ่งของในลักษณะโฆษณาประชาสัมพันธ์ชื่อและหมายเลขของผู้สมัคร เช่น เสื้อ หมวกหรือร่มกันแดดให้แก่ประชาชนในเขตเลือกตั้ง เพื่อเป็นการซื้อเสียงล่วงหน้า ซึ่งพฤติกรรมการลอกเลียนแบบการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการซื้อเสียงเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครมีกรณีตัวอย่างทั้ง 5 คดี คือ

1) คดีเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายขงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน ที่จังหวัดเชียงราย (ใบแดง) และให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนนางสาวละออง ดิยะไพรัช ซึ่งเป็นน้องสาวของนายขงยุทธฯ (ใบเหลือง) ทำให้เห็นว่าของหัวคะแนนนายขงยุทธฯ ทั้ง 3 คน คือนายบรรจงฯ นายเทศมนตรีตำบลจันจว้า นายชัยวัฒน์ กำนันตำบลจันจว้า และนายคาบตำรวจมานิตย์ฯ ตำรวจติดตามนายขงยุทธฯ ที่กำหนดให้กลุ่มกำนันเขตอำเภอแม่จันจากจังหวัดเชียงรายเดินทางโดยเครื่องบินไปกรุงเทพมหานครเพื่อพบปะกับนายขงยุทธฯ และใช้รถยนต์ตู้ของทางราชการ อีกทั้งยังให้นอนพักค้างโรงแรมมีระดับในกรุงเทพมหานคร นับเป็นแฟชั่น (Fashion) ที่ลอกเลียนแบบกันมาจากการเลือกตั้งในครั้งก่อนๆ และผู้ร่วมกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งครั้งนี้ มีความเข้าใจตรงกันว่าแม้จะถูกจับได้ก็จะสามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นข้อกล่าวหาได้ดังเช่นทุกครั้งที่ผ่านมา แต่เนื่องจากครั้งนี้มีผู้สังเกตการณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งจังหวัดเชียงรายของอีกพรรคการเมืองหนึ่งได้เฝ้าติดตามพฤติกรรมของกลุ่มกำนันดังกล่าวและได้บันทึกภาพการเคลื่อนไหว (วิดีโอ) ไว้เป็นหลักฐาน จึงทำให้ถูกจับได้ โดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นข้อกล่าวหาได้

2) คดีให้มีการเลือกตั้งใหม่ แทนผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 3 คน คือ นายเอี่ยม ทองใจสด นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์และนายสุรศักดิ์ อนุธรรมพันธ์ (ใบเหลือง) ทำให้เห็นว่าพฤติกรรมของหัวคะแนนนายเอี่ยม ทองใจสด ผู้สมัคร จำนวน 5 คน ได้เรียนรู้จากการลอกเลียนแบบในการจัดเลี้ยงและการซื้อเสียงเลือกตั้งในลักษณะเช่นนี้ทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อมจากการเลือกตั้งครั้งก่อนๆ หรือจากการหาเสียงเลือกตั้งในพื้นที่หาเสียงตำบลอื่นหรืออำเภออื่น โดยไม่ถูกจับได้ แต่ในครั้งนี้นี้ถูกจับได้ เพราะผู้สมัครฯ จากพรรคการเมืองอื่นได้ส่งทีมงานเข้าปะปนในงานเลี้ยง และบันทึกเทปอัดเสียงการพูดคุย ตลอดจนมีการถ่ายภาพนิ่งและถ่ายวิดีโอไว้เป็นหลักฐาน จึงทำให้ต้องจำนนต่อพยานหลักฐาน

3) คดีให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายนพดล พลเชื้อ ผู้สมัครฯ (ใบแดง) และนายกิตติพงษ์ พรหมชัยนันท์ ผู้สมัคร (ใบแดง) และให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนนาย นพดลฯ จำนวน 1 คน ที่จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ 3 ทำให้เห็นว่าพฤติกรรมของนายเอกภาพฯ ซึ่งมีศักดิ์เป็นอาของนาย นพดลฯ โดยมีผู้ใหญ่บ้านและกำนันเป็นตัวการร่วมในการแจกเงินซื้อเสียงให้ชาวบ้านที่มาฟังปราศรัยของนายเอกภาพฯ ก่อนขึ้นรถกลับบ้านเป็นค่ารถยนต์ และค่าฟังการปราศรัยนั้น เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหลายครั้งด้วยกันและครั้งนี้เป็นการลอกเลียนแบบการซื้อเสียงจากครั้งก่อนๆ ที่ผ่านมา

4) คดีให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสินชัย ต้นศิริตานานนท์ ผู้สมัครฯ (ใบแดง) อันเนื่องมาจากผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครคือ หัวคะแนนซึ่งเป็นผู้ช่วยในการหาเสียงเลือกตั้งของนายสินชัย ฯ จำนวน 2,518 คน เป็นผู้แจกเสื้อยืดมีปก (โปโล) สีเหลืองคาด

สี่สัปดาห์ข้อความด้านหลังเชื่อว่า “หมอลิ้น” ดังกล่าวให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 1,800 ตัวเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงให้แก่ชายสิ้นชัยฯ นั้น มิได้เกิดขึ้นเฉพาะในเขตเลือกตั้งนี้เท่านั้น หากแต่เกิดขึ้นกับผู้สมัครรายอื่นในเขตเลือกตั้งอื่น และในการเลือกตั้งครั้งก่อนๆ มาโดยตลอด จึงเป็นการหาเสียงเลือกตั้งที่ลอกเลียนแบบกันมาโดยไม่เคยถูกจับได้ เพราะไม่มีผู้ร้องเรียน แต่ครั้งนี้ถูกจับได้ จึงทำให้ผู้สมัครชายสิ้นชัยฯ ต้องถูกศาลสั่งลงโทษให้ใบแดงโดยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลา 5 ปี

5) คดีให้เลือกตั้งใหม่ แทนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม เขตเลือกตั้งที่ 1 จำนวน 1 คน คือ นายขจิต ชัยนิยม (ใบเหลือง) อันมีสาเหตุมาจาก ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร คือ นายสุทิน คลังแสง อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม นายสุจิต ยนต์ตระกูล และนายจิรวุฒิ ศรีพานิชย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม พรรคเพื่อไทย เป็นผู้ขึ้นเวทีของคณะหมอลำก่อนที่จะเปิดการแสดง โดยนายสุทินฯ เป็นผู้พูดปราศรัยให้ประชาชนสนับสนุนนายขจิตฯ ผู้สมัคร และหลังจากนั้นนายขจิตฯ ได้ขึ้นปราศรัยด้วยบนเวทีพร้อมยกมือไหว้ประชาชนที่มาชมการแสดงหมอลำ แล้วนายสุทินฯ จึงกล่าวเปิดงานฯ พฤติการณ์ในลักษณะดังกล่าวได้ที่เคยเกิดขึ้นกับพื้นที่เลือกตั้งอื่น หรือในเขตเลือกตั้งอื่นด้วยเช่นกัน แต่ไม่มีการร้องเรียน และไม่มีพยานหลักฐานจึงไม่ถูกจับได้ สำหรับครั้งนี้ถูกร้องเรียนว่ามีการจัดงานหมอลำ เพื่อหาเสียงเลือกตั้ง และมีพยานหลักฐานผูกมัดชัดเจน จึงถูกจับได้

5.1.2 สาเหตุของการกระทำความผิดที่สำคัญ สรุปได้ 3 ประการ คือ

1) ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย

ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร และผู้สมัครมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันด้วยระบบอุปถัมภ์ คำจูงกันอยู่ก่อนแล้ว การกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครเกิดขึ้นจากแรงจูงใจในเรื่องความสวามิภักดิ์ จงรักภักดี ตอบแทนบุญคุณ หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หรือการสนับสนุนคำจูงกันด้วยความเมตตา มิได้เป็นแรงจูงใจเป็นเงินค่าจ้างหรือผลประโยชน์ทางเงินหรือทรัพย์สินจากผู้สมัครเพื่อเป็นการตอบแทนแต่อย่างใด ดังกรณีศึกษา จากคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ปี พ.ศ. 2551 และพ.ศ. 2552 จำนวน 4 คดี คือ

1) กรณีคดีเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนายขงยุทธ ดิยะไพรัช ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ พบว่านายบรรจงฯ นายชัยวัฒน์ฯ และนายคาบตำรวจมานิตย์ฯ มีความใกล้ชิดเป็นการส่วนตัวกับนายขงยุทธฯ อยู่ก่อนแล้ว โดยนายบรรจงฯ เป็นนายกเทศมนตรีตำบลและเป็นหัวหน้าของนายขงยุทธฯ นายชัยวัฒน์ฯ เป็นกำนันและเป็นหัวหน้าของนายขงยุทธฯ สำหรับนายคาบตำรวจมานิตย์ฯ เป็นตำรวจติดตามนายขงยุทธฯ ในฐานะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นลูกน้องที่ใกล้ชิดอยู่แล้ว ซึ่งบุคคลดังกล่าวรู้อยู่แล้วว่าการแจกเงินหาเสียงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง แต่ได้กระทำไปเพื่อสนับสนุนนายขงยุทธฯ ให้ชนะการเลือกตั้งด้วยความสามัคคี และตอบแทนบุญคุณ

2) กรณีคดีให้ใบเหลืองนายเอี่ยม ทองใจสด นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์ และนายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์ผู้สมัครฯ จังหวัดเพชรบูรณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 พบว่านักการเมืองท้องถิ่น 5 คนเป็นผู้มีความใกล้ชิดเป็นการส่วนตัวกับผู้สมัครฯ คือ นายพิพัฒน์ชัยฯ นายสันต์ฯ และนางวันเพ็ญฯ ซึ่งเป็นและเคยเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์กับนายอัครเดช ทองใจสด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นบุตรชายของนายเอี่ยม ทองใจสด ผู้สมัครฯ จึงต้องการสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ในการการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ ด้วยการชักชวนผู้นำท้องถิ่นของตำบลซับไม้แดงมาร่วมรับฟังการปราศรัยของผู้สมัครฯ โดยใช้สถานที่ศาลาที่พักซึ่งอยู่ใกล้สถานบริการน้ำมันและสถานีบริการก๊าซของนายพิพัฒน์ชัยฯ เป็นสถานที่จัดเลี้ยง และแจกเงินซื้อเสียงเลือกตั้งสำหรับนายสมชายฯ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลซับไม้แดง และนางบังอรฯ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซับไม้แดง ซึ่งเป็นคนแจกเงินหาเสียงนั้น เป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับนายพิพัฒน์ชัยฯ เจ้าของสถานที่ ซึ่งบุคคลทั้งห้าคนรู้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง แต่ที่กระทำลงไปเพื่อแสดงความสามัคคี จงรักภักดี และตอบแทนบุญคุณที่มีต่อนายเอี่ยมฯ ผู้สมัครฯ และนายอัครเดชฯ บุตรชายนายเอี่ยมฯ เป็นสำคัญ

3) กรณีคดีให้ใบแดงนายนพดล พลเชื้อ และนายกิตติพงศ์ พรหมชัยนันท์ ผู้สมัครฯ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่านายเอกภาพ พลเชื้อ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ถูกตัดสิทธิทางการเมือง ซึ่งมีศักดิ์เป็นอาของนายนพดลฯ และมีนายหนูจันทร์ แหล่งสะพาน ผู้ใหญ่บ้าน และนายบุญลู่ พลเยี่ยม กำนันหัวหน้าของนายเอกภาพฯ ร่วมกันแจกเงินซื้อเสียงเลือกตั้ง เพื่อสนับสนุนให้ผู้สมัครฯ ได้รับการเลือกตั้งด้วยความเมตตา มิได้เกิดขึ้นจากแรงจูงใจจากเงินค่าจ้าง หรือผลประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินของผู้สมัครเป็นการตอบแทนแต่อย่างใด

4) กรณีคดีให้ใบแดงนายสินชัย ดันดิรัตน์นันท์ ผู้สมัครฯ จังหวัดสุรินทร์ พบว่าหัวหน้าของนายสินชัยฯ แจกเสื้อยืดแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 1,800 ตัว เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่นายสินชัยฯ การกระทำ

ผิดกฎหมายเลือกตั้งของห้วคณะนของนายสินชัยฯ ดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นจากอามิสสินจ้าง แต่กระทำด้วยเจตนาที่จะสนับสนุนนายสินชัยฯ ผู้สมัคร ให้ได้รับคะแนนเสียงในการเลือกตั้งเป็นสำคัญ

5) คดีให้ใบเหลืองนายขจิตร์ ชัยนิคม ผู้สมัครฯ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า นายสุทิน คลังแสง อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นผู้ขึ้นเวทีคณะหมอลำ ก่อนที่จะเปิดการแสดง และเป็นผู้พูดปราศรัยให้ประชาชนสนับสนุนนายขจิตร์ฯ ผู้สมัครนั้น นายสุทินฯ เป็นผู้สนับสนุนให้นายขจิตร์ฯ สมัครรับเลือกตั้งแทนตนเอง จึงเป็นการหาเสียงให้เพื่อสนับสนุนคำจูงกันด้วยความเมตตา มิได้เกิดจากการหวังประโยชน์ทางการเงินแต่อย่างใด

2) พฤติกรรมการเลียนแบบ

การกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร พบว่ามีพฤติกรรมสอดคล้องกับกฎแห่งการเลียนแบบ (Laws of Imitations) ของเกเบรียล เทรด 3 รูปแบบ คือ

1) พฤติกรรมการเลียนแบบการซื้อเสียงเลือกตั้งจากคนใกล้ชิดหรือจากสมาชิกพรรคการเมืองเดียวกันในจังหวัดเดียวกัน หรือจังหวัดใกล้เคียงกัน โดยผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนเขตในการซื้อเสียงเลือกตั้ง เช่น การจัดเลี้ยง การจัดมหรสพ การสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ที่มีมูลค่าเป็นเงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าว ผู้สมัครจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการแจกจ่ายเงินปล่อยให้ทำหน้าที่ของห้วคณะน ดังกรณีศึกษาคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง)ปี พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2552 ทั้ง 5 คดี

2) พฤติกรรมการเลียนแบบการซื้อเสียงเลือกตั้งจากผู้ที่ด้อยกว่าเลียนแบบผู้ที่เหนือกว่า คือ นักการเมืองท้องถิ่น และห้วคณะนผู้สมัครจะลอกเลียนแบบตัวอย่างนักการเมืองระดับชาติหรือนักการเมืองรุ่นเก่าที่มีประสบการณ์ในการหาเลือกตั้งที่ใช้วิธีการซื้อเสียงเลือกตั้งจนสามารถได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถจับได้ หรือไม่สามารถเอาผิดได้ ดังกรณี การให้ห้วคณะนนัดพบปะกำนันในโรงแรมนอกเขตเลือกตั้งและมีการแจกเงินซื้อเสียงล่วงหน้า หรือการจัดเลี้ยงโดยกลุ่มห้วคณะนหรือการนัดหมายให้มารับฟังการปราศรัยของผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้สมัคร เป็นต้น

3) พฤติกรรมการเลียนแบบการซื้อเสียงเลือกตั้งโดยการแทรกเข้าไปเกี่ยวข้องซื้อเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรายอื่น ซึ่งผู้สมัครหน้าใหม่ที่อยู่ในทีมผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องอาศัยบารมีและประสบการณ์ของผู้สมัครที่เป็นหัวหน้าทีมในการหาเสียงเลือกตั้ง เช่น

ผู้สมัครหน้าใหม่ได้บารมีจากการซื้อเสียงเลือกตั้งของหัวคะแนนของผู้สมัครที่เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3) ปัญหาโครงสร้างและการบังคับใช้กฎหมาย

โครงสร้างของกฎหมาย มุ่งลงโทษทางอาญา ทางการเมืองและทางแพ่งกับผู้สมัครเป็นสำคัญ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้ให้ความสำคัญกับการลงโทษผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ซึ่งมีพฤติกรรมเป็นผู้ก่อ ผู้ใช้ตัวการ และเป็นผู้สนับสนุนการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งด้วยการเป็นผู้แจกเงินซื้อเสียง จัดเลี้ยง และจัดมหรสพแทนผู้สมัครแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว พบว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 111¹ และมาตรา 113² มิได้บัญญัติให้มีการลงโทษทางการเมืองและทางแพ่งแก่ผู้อื่นที่ไม่เป็นผู้สมัครไว้ ทำให้เมื่อใดที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บรรดาผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น อดีตนักการเมืองระดับชาติ นักธุรกิจ หัวคะแนน ข้าราชการ พนักงานฝ่ายปกครอง (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) รวมทั้งกลุ่มผู้นำกลุ่มองค์กรเอกชนในพื้นที่ จะร่วมมือกับผู้สมัคร เป็นผู้สมคบคิดกัน

¹มาตรา 111 เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดหรือผู้สมัครผู้ใดกระทำการใดๆ โดยไม่สุจริต เพื่อที่จะให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต โดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองได้กระทำ ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ปรากฏจากการไต่สวนของศาลฎีกาว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า กรณีเป็นไปตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ศาลฎีกาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้สมัครผู้นั้นมีกำหนดเวลาห้าปี แล้วแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและนายกรัฐมนตรีทราบ

ในกรณีที่ศาลฎีกาได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้นั้นหยุดการปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะมีคำสั่งยกคำร้อง และถ้าศาลฎีกามีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้สมาชิกสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลง”, พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 64 ก 7 ตุลาคม 2550.

²มาตรา 113 ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือศาลฎีกาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใด และเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ให้ผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งใหม่นั้นด้วย”, พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 64 ก 7 ตุลาคม 2550.

หรือคบหาสมาคมกัน ร่วมกันกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง หรือกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง โดยเฉพาะการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการแจกเงินซื้อเสียง การจัดเลี้ยง การจัดมหรสพ ซึ่งตามกฎหมายเลือกตั้ง มาตรา 53³ ได้กำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ใด (ผู้สมัครและผู้ที่ไม่เป็นผู้สมัคร) ไว้ให้ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งทางการเมืองมีกำหนด 10 ปี (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550, มาตรา 137)

ในเรื่องนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเอาผิดทางอาญากับผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้สมัครซึ่งมีพฤติการณ์ซื้อเสียงเลือกตั้ง ในช่วงเวลาที่ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง จนถึงเวลาสิ้นสุดการเลือกตั้งแล้วเท่านั้น กล่าวคือ เฉพาะเวลาก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งแล้วเท่านั้น แต่เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว อำนาจในการลงโทษทางอาญากับผู้อื่นที่ไม่เป็นผู้สมัคร (ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร) ย่อมเป็นอันระงับไป เพราะหลังจากประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว อำนาจในการพิจารณาลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งได้เปลี่ยนเป็นอำนาจของศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) แล้ว

ดังนั้น เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว พบว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งเกิดขึ้นในเขตเลือกตั้งใด คณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) เพื่อขอให้ลงโทษทางการเมือง (มาตรา 111) และลงโทษทางแพ่ง (มาตรา 113) เฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น แต่มิได้ยื่นคำร้องขอให้ลงโทษผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครที่ร่วมมือกับผู้สมัคร

³“มาตรา 53 ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใดหรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

- (1) จัดทำ ให้ เสนอให้ หรือ สัญญาว่าจะให้เงิน หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด
- (2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรง หรือโดยอ้อมแก่สมาคม ชุมชน มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด
- (3) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ
- (4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด
- (5) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองใด

ความผิดตาม (1) หรือ (2) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้”, พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 64 ก 7 ตุลาคม 2550.

กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งแต่ประการใด ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีคำสั่งของศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ให้ลงโทษทางการเมือง และทางแพ่งแก่ผู้สมัครก็จะพบว่าศาลฎีกาจะมีคำสั่งลงโทษเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น มิได้ลงโทษแก่ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวแต่ประการใด ดังปรากฏในคำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ทั้ง 5 คดีที่ทำการศึกษา

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้มีส่วนได้เสียกับผู้สมัครจึงใช้วิธีการเลียนแบบ (Imitation) วิธีการซื้อเสียงเลือกตั้ง ด้วยการแจกเงิน การจัดเลี้ยงหรือการจัดมหรสพแอบแฝง ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการเลียนแบบรูปแบบพฤติกรรม วิธีคิด และความรู้สึกนึกคิดส่งผ่านจากกลุ่มคนในสังคมหรือไปอีกรูปแบบหนึ่งในอีกสังคมหนึ่งและมีการพัฒนาเป็นนวัตกรรม (Innovation) ของการเลียนแบบและตราบไคที่องค์กรซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำกับดูแลการจัดการเลือกตั้ง ให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์และเที่ยงธรรม(คณะกรรมการการเลือกตั้ง) ยังไม่เข้าไปสกัดกั้น หรือปิดช่องทางการซื้อเสียงด้วยวิธีการดังกล่าว โดยการลงโทษทางอาญากับผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครที่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งในช่วงเวลาก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นอย่างพฤติกรรมเลียนแบบการซื้อเสียงเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ก็จะมีผลเป็นเช่นนี้อยู่ต่อไปในการเลือกตั้งทุกครั้งและอาจแพร่กระจายไปถึงการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นทุกแห่งด้วยเช่นกัน

5.2 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง

จากผลการศึกษาวิจัย ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมและสาเหตุการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร จึงขอเสนอแนะแนวทางการป้องกัน การปิดช่องทางหรือการปิดโอกาสในการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครดังกล่าว ดังนี้

5.2.1 ควรกำหนดมาตรการการลงโทษผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งที่ “รุนแรง รวดเร็ว และแน่นอน”

1) การลงโทษที่รุนแรง ควรบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้ง มาตรา 53 ประกอบมาตรา 137 อย่างเด็ดขาด และเคร่งครัด กล่าวคือ เมื่อมีเรื่องร้องเรียนผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร อาทิ นักการเมืองท้องถิ่น หัวหน้าแผน พนักงานฝ่ายปกครอง (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) หรือผู้นำชุมชนใน

พื้นที่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายในการเรียกหรือสั่งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในพื้นที่มาช่วยปฏิบัติหน้าที่ราชการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งทุกเขตเลือกตั้งทั่วประเทศอยู่แล้ว ควรกำชับให้เร่งรัดสรุปสำนวนคดี เพื่อเอาผิดและลงโทษทางอาญาและลงโทษทางการเมืองกับผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งได้ในทันที เพื่อลงโทษแก่ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครที่มีพฤติการณ์เป็นผู้บงการ ผู้ก่อ ผู้ใช้ตัวการร่วม และผู้สนับสนุนกับผู้สมัครในการซื้อเสียงเลือกตั้ง ตามมาตรา 53 และขอให้ดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล เพื่อให้ลงโทษทางอาญา และทางการเมือง ตามมาตรา 137 คือ จำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งทางการเมืองมีกำหนด 10 ปี ซึ่งหากพบว่ามีกรกระทำผิดต่างกรรมต่างวาระ ก็ให้นับรวมความผิดในแต่ละข้อหาไว้ด้วย เพื่อให้ผู้กระทำผิดเกิดความเจ็บปวดและควรประสาสัมพันธ์ผลการตัดสินใจลงโทษดังกล่าวให้สื่อมวลชนและสังคมได้รับทราบโดยทั่วกันอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้อื่นไม่กล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิดและเห็นว่ากรกระทำผิดไม่คุ้มค่ากับการเสี่ยงที่จะต้องได้รับโทษอย่างรุนแรง

2) การลงโทษที่รวดเร็ว คณะกรรมการการเลือกตั้งควรใช้อำนาจในการดำเนินคดี เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการฟ้องคดีต่อศาล เพื่อลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งในทันทีที่พบการกระทำความผิดอย่างรวดเร็ว เพราะพยานหลักฐานยังใหม่สด และในการบริหารงานคดีของคณะกรรมการการเลือกตั้งควรมอบอำนาจให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการส่งฟ้องคดีของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครในการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องบริหารการสืบสวนสอบสวนและฟ้องคดีให้ทันเวลา ในช่วงที่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้งหรือวันก่อนวันประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งมีเวลาบริหารงานประมาณ 45-60 วันเท่านั้น เพราะหากสามารถบริหารงานคดีให้สามารถส่งฟ้องคดีศาลได้อย่างรวดเร็ว ย่อมเป็นการลดหรือตัดมูลเหตุจูงใจของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ที่ไม่กล้าเสี่ยงที่จะลอกเลียนแบบการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งอื่นและส่งผลให้ผู้ที่จะกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งในช่วงโค้งสุดท้ายของการหาเสียง ต้องหยุดคิด และหยุดกระทำการ ซึ่งจะเป็นการปิดโอกาสหรือปิดช่องทางการซื้อเสียงเลือกตั้งได้เป็นอย่างดี

3) การลงโทษที่แน่นอน

1) ควรนำหลักการคุ้มครองพยานมาสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวน ในการสืบสวนสอบสวน และการตั้งข้อกล่าวหาผู้กระทำความผิด หรือผู้ร่วมกระทำความผิด ควรมี

พยานหลักฐานที่แน่นอนมั่นคง และควรนำหลักการคุ้มครองพยานในคดีอาญามาปรับใช้กับการสืบสวนสอบสวน เพื่อให้มีมาตรการคุ้มครอง ผู้ช่วยเหลือแก่ผู้กล่าวหา ผู้ร้องเรียน หรือผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้แจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลใดเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็น “พยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา”

2) ควรนำหลักการกันบุคคลเป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดีมาสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวนในกรณีที่ถูกกล่าวหาคนใดที่ร่วมกับหรือสนับสนุนผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง และบุคคลดังกล่าวได้ให้ถ้อยคำ หรือผู้แจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลใดเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง และข้อมูลดังกล่าวเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้อื่นเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง

3) ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักการให้สินบน แก่ผู้แจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับสืบสวนสอบสวนเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานในการกล่าวหาผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร และผู้สมัครที่กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง จนสามารถลงโทษทางอาญา ทางการเมืองหรือทางแพ่งแก่ผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง

5.2.2 ควรกำหนดมาตรการในการป้องกันการเลียนแบบการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

1) การบังคับใช้กฎหมายอย่างรุนแรง รวดเร็ว และแน่นอน กับผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครทุกรายที่มีพฤติกรรมเป็นตุลาการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ด้วยการซื้อเสียง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกผู้สมัครที่ตนเองสนับสนุนหรือไม่ให้ลงคะแนนผู้สมัครรายอื่น

2) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ในการลงโทษทางการเมือง คำพิพากษาศาลในการลงโทษทางอาญาและทางแพ่งแก่ผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง โดยแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่ซื้อเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครหรือของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครในแต่ละลักษณะ เช่น การแจกเงิน สิ่งของ การจัดเลี้ยง หรือการจัดมหรสพ เป็นการซื้อเสียงเลือกตั้งที่ผู้กระทำความผิดและผู้มีส่วนร่วมในการกระทำผิดต้องรับโทษ ทั้งนี้เพื่อควบคุมพฤติกรรมที่เลียนแบบซื้อเสียงเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร

3) การปิดช่องทางการเลียนแบบการซื้อเสียงเลือกตั้งของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร ด้วยการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจัดให้มีการลงทะเบียนห้วคะแนนหรือผู้ช่วยหาเสียงของผู้สมัครทุกราย และจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้เข้าใจถึงลักษณะการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง (การซื้อเสียงเลือกตั้ง) ความรับผิดชอบทางการเมือง ทางอาญาและทางแพ่งของผู้สมัครที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของห้วคะแนนหรือผู้ช่วยหาเสียงของผู้สมัคร และความรับผิดชอบทางกฎหมายอาญาของห้วคะแนนหรือผู้ช่วยหาเสียงของผู้สมัครด้วย

5.2.3 ควรสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมทางการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครทุกราย

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรจัดกิจกรรมกำกับ ดูแลด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครทุกราย เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นการแข่งขันกันเสนอวิสัยทัศน์ในการพัฒนาบ้านเมืองอย่างบริสุทธิ์ และเที่ยงธรรม โดยมีการกำหนดบทลงโทษทางการเมืองแก่ผู้ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลา 1 ปี และกำหนดขั้นตอนการลงโทษผู้สมัครและผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัครทุกรายที่ฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมดังกล่าว

5.2.4 ควรใช้การเรียนรู้ทางสังคมในการกล่อมเกลาคัดคนในสังคมปฏิเสธการซื้อเสียงเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งควรสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การเสริมสร้างบุคคล ครอบครัว โรงเรียน หมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่น และผู้นำที่เป็นตัวแบบ (Model) ในการต่อต้านการซื้อเสียงเลือกตั้ง และส่งเสริมให้สังคมไทยมีการเลียนแบบการปฏิเสธการซื้อเสียงเลือกตั้ง และมองว่าการซื้อเสียงเลือกตั้งเป็นอาชญากรรม และเป็นปรากฏการณ์ที่เลวร้ายของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

5.2.5 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้าน “การซื้อสิทธิ ขายเสียง เลือกตั้ง”

สังคมไทยควรปลูกกระแส ร่วมมรณงค์ รวมพลังต่อต้านการซื้อสิทธิ ขายเสียงอย่างเป็นรูปธรรม จริงจังและต่อเนื่อง จนเป็นค่านิยมและทัศนคติของคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยโดยใช้มาตรการทางสังคมกดดัน หรือกีดกันผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ให้มีที่ยืนในสังคมหรือไม่อยู่รอดในสังคม เรียกว่าใช้ “การลงโทษทางสังคม” (Social Sanction) โดยการไม่คบหาสมาคมด้วย และการประจานต่อสาธารณชน ซึ่งในเรื่องนี้ อาจารย์รงค์ดโอกาสหรือตัดช่องทางการกระทำผิดของผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองกับผู้สมัคร โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ถ่ายภาพการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางโทรศัพท์มือถือหรือโซเชียลเน็ตเวิร์ค เช่น พฤติกรรมการแจกสิ่งของ รางวัล หรือการจัดงานเลี้ยงรื่นเริงในเขตเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว แข่งเตือนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้งให้ระมัดระวังการกระทำที่อาจสุ่มเสี่ยงต่อการถูกลงโทษฐานกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง

สำหรับการพัฒนาการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งในครั้งต่อไป ควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) กรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งคำสั่งของศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องในปีก่อนๆ เพิ่มอีก เพื่อให้มีข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 64 ก. วันที่ 7 ตุลาคม 2550.
- พรชัย ขันติ. พ.ศ.อ. ทฤษฎีอาชญาวิทยา : หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์.
กรุงเทพมหานคร: หจก.สุนทรฟิล์ม, 2553
- มานะ เกียรติงมะ. “การซื้อสิทธิ์ ขายเสียง และลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม กรณีศึกษาการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่นในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. วันที่ 24 สิงหาคม 2550.
- รัทนยาภิรณม์ วิริยะภาพ. “ระบบการทำงานของห้วคณะนที่ใใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- ศาลฎีกา แผนกคดีเลือกตั้ง. “คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 8428/2552 เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2552.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.supremecourt.or.th>, 11 กันยายน 2556.
- ศาลฎีกา แผนกคดีเลือกตั้ง. “คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1987/2552 เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2552.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.supremecourt.or.th> . 11 กันยายน 2556.
- ศาลฎีกา แผนกคดีเลือกตั้ง. “คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 1037/2552 เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: [http:// www.supremecourt.or.th](http://www.supremecourt.or.th) , 11 กันยายน 2556.
- ศาลฎีกา แผนกคดีเลือกตั้ง. “คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 7677/2551 เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2551.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: [http:// www.supremecourt.or.th](http://www.supremecourt.or.th) . 11 กันยายน 2556.
- ศาลฎีกา แผนกคดีเลือกตั้ง. “คำสั่งศาลฎีกา (แผนกคดีเลือกตั้ง) ที่ 5019/2551 เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2551.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: [http:// www.supremecourt.or.th](http://www.supremecourt.or.th) . 11 กันยายน 2556.
- สดศรี สัตยธรรม. “ประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรม กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550.” ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2551.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุมนทิพย์ จิตสว่าง. *การป้องกันอาชญากรรม เอกสารประกอบการสอนวิชาอาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา*. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล และคณะ. “การพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ.” รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.
- อำนาจ อุ่นทอง. “บทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันการซื้อสิทธิ์ขายเสียง : ศึกษากรณีเฉพาะอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท.” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551.
- Akers, Ronald L. *Criminological Theories : Introduction and Evaluation*. Los Angeles, CA : Roxbury Publishing Company, 1994.
- Agnew, Robert. “The interactive effect of peer variables on delinquency.” *Criminology* 29(1) 1991: 47-72.
- Gabriel Trade. *Penal Philosophy*. Boston : Little, Brown & Co, 1912.
- Master , Ruth and Cliff Roberson. *Inside Criminology*. Englewood Cliffs, New York: Prentice Hall, 1990.
- Matsueda, Ross L. “The current state of differential association theory.” *Crime & Delinquency* 34 (3) 1998: 277-306.
- Martindale, Don. *The Nature and Types of Sociological Theory*. Boston : Houghton Mifflin, 1960.
- Senna, Joseph J. and Larry J. Siegel. *Introduction to Criminal Justice*. (8th ed). New York: West Publishing Company, 1999.
- Sutherland, Edwin H. *Principles of Criminology*. (4th ed). Philadelphia : Lippincott, 1947.
- Sutherland, Edwin H., Donald R. Cressey. *Criminology*. (10th ed). Philadelphia : J.B. Lippincott, 1978.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พันตำรวจตรี เกริกไกร วีระเชาวภาส
วัน เดือน ปีเกิด	19 มีนาคม 2527
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (ตำรวจศาสตร์), 2550 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, 2552 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยา และการบริหารงานยุติธรรม, 2557
สถานที่ทำงาน	ฝ่ายนิติการ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการส่งกำลังบำรุง
ตำแหน่งปัจจุบัน	สารวัตร ฝ่ายนิติการ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการส่งกำลังบำรุง